

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет права, публічного управління та національної безпеки
Кафедра психології

Кваліфікаційна робота
На правах рукопису

ОСАДЧУК СНІЖАНА ОЛЕГІВНА

УДК 159.9

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

053 «Психологія»
ОПП «Практична психологія»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістра
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідеї, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело. _____ С. О. Осадчук

Керівник роботи:

Журавльова Лариса Петрівна
доктор психологічних наук, професор

Житомир 2024

Висновок кафедри

за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри

№ _____ від « _____ » _____ 20 ____ року

Завідувач кафедри _____

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(науковий ступінь, вчене звання)

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти

_____ захистила

(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Осадчук С. О. Гендерні стереотипи сучасної молоді. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 053 «Психологія». – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

У роботі висвітлені результати психологічного дослідження, які були отримані при опитуванні молоді віком від 16 до 27 років із різних соціальних груп. Саме опитування було розроблене із врахуванням трьох методик:

- 1) Методика Сандри Бем «Маскуліність – фемінінність»;
- 2) Методика Карла Томаса «Стратегії взаємодії в конфліктній ситуації»;
- 3) Опитувальник А. О. Нестерова «Аналіз сімейного міфу».

У ході дослідження взяло участь 84 респонденти, із них 48,80% - чоловіки та 51,20% - жінки. Під час дослідження було встановлено, що із 48,80% опитуваних чоловіків 12,20% притаманна фемінінність, і ще такій самій кількості андрогінність, а решті респондентам 75,61% маскуліність. Якщо говорити про жінок, то із 51,20% опитуваних 55,81% мають фемінінні риси, 18,60% андрогінні, і 25,58% маскуліні. Також, при виконанні завдання, щодо визначення відповідної поведінками сучасної молоді в конфліктних ситуаціях, ми виявили, що чоловікам при взаємодії в конфліктній ситуації більш притаманна стратегія суперництва, а жінкам співпраця. Під час виконання завдання, щодо встановлення схильності респондентів до одного із міфів за Нестерова А. О., ми змогли дослідити ставлення молоді до сімейного міфу, і встановили, що чоловіки найбільше схильні до міфу «про вічну любов», а жінки до міфу про «абсолютизацію сімейних ситуацій».

Результати дослідження кореляційного аналізу за Пірсоном дозволили нам побачити, що фемінінні чоловіки і фемінінні жінки корелюють позитивні взаємодії у співпраці ($p \leq 0,05$). У фемінінних жінок кореляція з міфами вища,

ніж у маскулинних чоловіків, що може свідчити про більш емоційне або традиційне сприйняття сімейних цінностей.

Отже, наше дослідження дозволило виявити рівень поширеності стереотипів та визначити фактори, що сприяють їх відтворенню. Результати дослідження допомагають зрозуміти, як сучасна молодь сприймає традиційні гендерні ролі, та демонструють тенденцію до переосмислення стереотипів.

Ключові слова: гендер, гендерні стереотипи, гендерна рівність, молодь, соціокультурні зміни.

ABSTRACT

Osadchuk S. Gender stereotypes of modern youth. - Qualification work on manuscript rights.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 053 "Psychology". – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The work highlights the results of sociological research, which were obtained during the survey of youth aged 16 to 27 from various social groups. The survey itself was developed taking into account three methods:

- 1) Sandra Bem's technique "Masculinity - femininity";
- 2) Methodology of Karl Thomas "Strategies of interaction in a conflict situation";
- 3) Questionnaire A. AT. Nesterova "Analysis of the family myth".

The study involved 84 respondents, of whom 48.80% were men and 51.20% were women. During the study, it was found that out of 48.80% of the surveyed men, 12.20% were characterized by femininity, and the same number by androgyny, and the remaining respondents by 75.61% by masculinity. If we talk about women, out of 51.20% of the surveyed, 55.81% had feminine traits, 18.60% by androgynous, and 25.58% by masculinity. Also, when performing the task of determining the appropriate behavior of modern youth in conflict situations, we found that men, when interacting in a conflict situation, are more likely to have a strategy of rivalry, and women are more likely to have cooperation. When performing the task of

determining the respondents' tendency to one of the myths according to Nesterov A. O., we were able to investigate the attitude of young people to the family myth, and found that men are most inclined to the myth of "eternal love", and women to the myth of "absolutization of family situations".

The results of the Pearson correlation analysis study allowed us to see that feminine men and feminine women correlate positively in cooperative interactions ($p \leq 0,05$). Feminine women have a higher correlation with myths than masculine men, which may indicate a more emotional or traditional perception of family values.

Thus, our study allowed us to identify the level of prevalence of stereotypes and identify factors that contribute to their reproduction. The results of the study help to understand how modern youth perceive traditional gender roles, and demonstrate a tendency to rethink stereotypes.

Key words: gender, gender stereotypes, gender equality, youth, sociocultural changes.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ.....	11
1.1. Поняття гендерних стереотипів та їх характеристика	11
1.2. Гендерні стереотипи щодо поведінки сім'ї у міжособистісних взаєминах	20
Висновки до першого розділу.....	22
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	23
2.1. Методи та організація експериментального дослідження гендерних стереотипів сучасної молоді	23
2.2. Характеристика вибірки дослідження	26
Висновки до другого розділу	29
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	31
3.1. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження гендерних стереотипів сучасної молоді	31
3.2. Взаємозв'язок відповідної поведінки та міфу сучасної молоді	41
3.3. Психопрофілактика до структури формування гендерних стереотипів у сучасної молоді	47
Висновки до третього розділу	49
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

Актуальність теми. У наш час, значний вплив на поширення стереотипів мають сучасні інформаційні технології, соціальні мережі, реклама, які одночасно можуть як підтримувати, так і руйнувати стереотипи про гендерні ролі. Вивчення гендерних стереотипів серед сучасної молоді є необхідним елементом для розробки ефективних освітніх та соціальних програм, спрямованих на подолання стереотипного мислення.

Гендерні стереотипи можуть визначати вибір професії, пріоритети в особистісному розвитку, ставлення до освіти та кар'єри (Герц А. А., Зінченко Т. П., Каган В. Е., Кулаковський Т. Ю., Меншій А. М.). Наприклад, поширена думка про «типово жіночі» чи «типово чоловічі» професії може обмежувати вибір молоді та створювати бар'єри для їхнього самореалізації.

Стереотипи впливають на те, як молоді люди спілкуються з однолітками, колегами чи членами сім'ї (Журавльова Л. П., Галицький О. М.). Вони можуть створювати напруження, непорозуміння або навіть конфлікти через невідповідність очікуванням, пов'язаним із гендерними ролями.

Також, гендерні стереотипи визначають очікування щодо розподілу обов'язків у родині, ролі батька й матері, а також ставлення до партнерства (Волошок О. В., Коломієць Т. В., Ткачук В.). Вони можуть впливати на стійкість сімейних відносин, зумовлюючи конфлікти або нерівність у розподілі відповідальності (Іващенко А. С., Коткова Л. О.).

Отже, актуальність дослідження «Гендерних стереотипів сучасної молоді» полягає у розкритті низки важливих аспектів, які впливають на формування особистості, соціальну поведінку та взаємодію молоді в сучасному суспільстві. Гендерні стереотипи є стійкими уявленнями про ролі, поведінку, інтереси та можливості, які суспільство пов'язує з жіночою чи чоловічою статтю. Їхнє вивчення є важливим, адже вони впливають на різні аспекти життя молодих людей, зокрема: формування життєвих стратегій; поведінку в міжособистісній взаємодії; взаємини в сім'ї. Саме тому, для

кращого пізнання даної тематики, ми провели анкетне опитування серед сучасної молоді.

Метою магістерської роботи є дослідження сутності, специфіки та особливості впливу на світогляд і поведінку сучасної молоді гендерних стереотипів.

Відповідно до мети було сформовано наступні **завдання**:

- дослідити наукову літературу щодо гендерних стереотипів, та узагальнити теоретичні знання;
- визначити методи експериментального дослідження щодо гендерних стереотипів сучасної молоді, охарактеризувати вибірку дослідження;
- провести емпіричне дослідження рівня поширеності гендерних стереотипів серед сучасної молоді та їх вплив на життєві стратегії особистості, поведінку в міжособистісній взаємодії та взаємин в сім'ї.
- визначити особливості взаємозв'язків між відповідними поведінками (суперництво, співпраця, компроміс, уникнення, пристосування) та міфами (Нестерова А. О.) сучасної молоді.

Об'єкт дослідження – гендерні стереотипи як соціально-психологічний феномен.

Предмет дослідження – особливості формування, прояву та впливу на поведінку та міф сучасної молоді щодо гендерних стереотипів.

Гіпотеза дослідження: в умовах війни нівелюються гендерні стереотипи і більшою мірою проявляють ознаки статевої поведінки, жінки стають фемінінні, чоловіки маскулінні.

Теоретико-методологічна база дослідження. Дослідження було проведено на основі наукової літератури на тему гендерних стереотипів. До прикладу, Роберт Коннелл у своїх роботах розкрив механізми формування гендерної ідентичності через вплив сім'ї, освіти та медіа. Ткалич М. З. та Зінченко Т. П. у своїх працях приділили увагу гендерним стереотипам та їх впливу на особистість. Вілкова О. Ю. у своїй роботі дослідила конструктивні та деструктивні вияви щодо гендерних стереотипів. Для емпіричного

дослідження ми використали методику Сандри Бем та Карла Томаса, а також опитувальник Нестерова А. О.

Методи та організація дослідження. В процесі написання магістерської роботи ми використали теоретичні та емпіричні методи дослідження. До теоретичних методів в процесі нашого дослідження увійшов аналіз і синтез, порівняння та узагальнення. Для емпіричного дослідження – спостереження, психологічне опитування серед сучасної молоді (за трьома методиками: Сандри Бем «Маскулинність – фемінінність»; Карла Томаса «Стратегії взаємодії в конфліктній ситуації»; Нестерова А. О. «Аналіз сімейного міфу»), кореляційний аналіз за методом Пірсона.

Дослідження проводилося серед сучасної молоді віком від 16 до 27 років включно. У дослідженні взяло участь 84 молоді особи, серед них 48,80% хлопці та 51,20% дівчата.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження. Наукова новизна полягає в дослідженні поширеності гендерних стереотипів серед сучасної молоді та їх вплив на життєві стратегії особистості, поведінку в міжособистісній взаємодії та взаємин в сім'ї. Дослідження гендерних стереотипів сучасної молоді має вагому теоретичну цінність, адже результати допомагають створити базу для подальшого аналізу гендерних взаємовідносин, сприяють формуванню науково обґрунтованих рекомендацій щодо подолання стереотипів і формування гендерно чутливого суспільства.

Практичне значення дослідження. Тематика даної дипломної роботи є актуальною у наш час, і тому результати, які ми отримали в процесі нашого дослідження можуть бути використані педагогами, психологами, соціальними працівниками для розробки освітніх програм, тренінгів та заходів інформаційно-просвітницьких, котрі борються із гендерними стереотипами серед сучасної молоді.

Апробації та публікації результатів дослідження. Результати досліджень були представлені на трьох міжнародних науково-практичних конференціях:

1) XI Міжнародна науково-практична конференція під назвою «Science and society: modern trends in a changing world», відбулася 1-3 жовтня 2024 року у Відні, Іспанія (Додаток А).

2) X Міжнародна науково-практична конференція «European congress of scientific achievements», відбулася 7-9 жовтня 2024 року у Барселоні, Іспанія (Додаток Б).

3) IX Міжнародна науково-практична конференція «Perspectives of contemporary science: theory and practice», відбулася 14-16 жовтня 2024 року у Львові, Україна (Додаток В).

Публікації. Результати дослідження були висвітлені у трьох тезах.

Список друкованих праць

1. Осадчук С. О. Гендерна диференціація лідерських якостей у міжособистісних взаєминах // Матеріали 11-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Наука і суспільство: сучасні тенденції у змінному світі» (1–3 жовтня 2024 р., Відень, Австрія). Vienna: MDPC Publishing, 2024. С. 233–238.

2. Осадчук С. О. Теоретичні аспекти впливу гендерних ролей на міжособистісні взаємини // Матеріали 10-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Європейський конгрес наукових досягнень» (7–9 жовтня 2024 р., Барселона, Іспанія). Barcelona: Barca Academy Publishing, 2024. С. 215–218.

3. Осадчук С. О. Вплив гендерної рівності на якість стосунків у парі // Матеріали 9-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи сучасної науки: теорія і практика» (14–16 жовтня 2024 р., Львів, Україна). Львів: SPC «Sci-conf.com.ua», 2024. С. 766–768.

Структура та обсяги роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів кожен з яких має по два-три підрозділи, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг магістерської роботи становить 60 сторінок, використаних джерел у роботі 52.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ

1.1. Поняття гендерних стереотипів та їх характеристика

Перш ніж почати дослідження потрібно ознайомитися із головним поняттям нашої теми дипломної роботи. Отож, гендерні стереотипи – це погляди суспільства стосовно певних осіб чи навіть груп, котрі є не завжди правдивими. Вони в свою чергу можуть мати вагомі наслідки, і направити до несправедливого ставлення пов'язаного із статтю, в свою чергу це є гендерною дискримінацією [8].

Із нашого дослідження нам стало відомо, що гендерні стереотипи поділяються на 4 типи. До першого типу відносяться риси особистості: покірність, емоційність для жінок, та агресивність і впертість для чоловічої статі. Наступним типом є сімейні дії. До цього типу можна віднести стереотип про те, що жінки, як покірні і спокійні особистості, мають сидіти вдома і виконувати хатні справи, в тому числі виховувати дітей. Ще один стереотип до цього типу можна віднести про чоловіків, які мають заробляти гроші та економити сімейний бюджет. Третім типом є професія. Прикладом даного стереотипу може слугувати те, що більшість людей мають думку про те, що візажисти або ж вчителі це суто жіночі професії, а водій, архітектор, бізнесмен – чоловічі професії. І нарешті, четвертим типом є зовнішність. Стереотипів щодо даного типу в наш час дуже багато, і вони не аби як впливають на сучасну молодь, та їхнє ставлення до себе та суспільства в цілому. Найпопулярнішими стереотипами даного типу є те, що жінка має бути худою і тендітною, а чоловік високим, із рельєфним натренованим тілом. Також є стереотипи які схильні до критики у виборі одягу чоловіків чи жінок, за кольором, та іншими властивостями. Коли стереотипів у суспільстві дуже багато, то це несе за собою негативний вплив між стосунками людей [46].

Гендерні відносини є дуже стійкою системою у взаємодії між особами та ставленням до самих себе. Із ними дуже суттєво пов'язані гендерні стереотипи, котрі формуються під впливом суспільних відносин.

Гендерні стереотипи є цілісним поглядом на чоловіків і жінок, на які мають вплив поведінкові та психологічні характеристики, котрі пов'язані із визнанням різних ролей серед чоловіків і жінок [23]. Визнання соціальних ролей серед людей різної статі, має залежність від присутності наявних рис: без емоційність, зосередженість, аналітичність, суперництво для чоловіків, та доброта, чуйність, пристосованість, співпраця - для жінок.

Гендерні норми глибоко закорінені в нашому суспільстві й суттєво впливають на людей, особливо на дітей. Вони часто обмежують можливості дітей, знижують їхню самооцінку, впливають на психічне здоров'я.

Такі норми особливо шкідливі для тих, хто живе у бідності або належить до категорії ALICE (люди з обмеженими активами, низьким доходом і зайнятістю), потім закріплюють нерівність та забезпечують доступ до ресурсів і можливостей. Наприклад, згідно зі звітом ALICE за рік 2023, матері-одиначки в США частіше опинились у бідності через гендерну дискримінацію та недостатню доступність догляду за дітьми [49]. Важливо кидати виклик обмежувальним гендерним нормам, щоб створити більш справедливе й інклюзивне суспільство для майбутніх поколінь.

Гендерні норми являються очікуванням поведінки щодо самовираження та взаємодії чоловіків і жінок відповідно до їхньої статі. Вони формуються через медіа, соціалізацію та культуру, а їхній зміст залежить від часу і місця.

Гендерна соціалізація є ключовим механізмом впливу таких норм на дітей. Вона передбачає навчання дітей відповідній поведінці, зовнішньому вигляду та установці залежно від їх стану. Наприклад, хлопчиків заохочують бути незалежними, змагальними й наполегливими, тоді як дівчаток – турботливими, душевними й поступливими. Такі гендерні установки формують самооцінку, переконання й очікування дітей.

Дослідження свідчать, що дотримання гендерних норм негативно позначається на психічному здоров'ї, соціальному розвитку та успішності дітей. Наприклад, хлопчики, які знають тиск відповідно до традиційних чоловічих ролей, рідше звертаються за допомогою для вирішення проблемних проблем або беруть участь у соціальній діяльності. У дівчаток, які обмежують стереотипні жіночі ролі, може формуватися занижена самооцінка й обмежуватися [33].

Хлопчики, які відчувають тиск відповідати традиційним чоловічим гендерним ролям, часто уникають звернення за допомогою емоційних проблем і рідше долучаються до просоціальної поведінки. Дівчата, навпаки, відзначаючи вплив обмежувальних жіночих ролей, можуть мати низьку самооцінку та обмежити можливості для лідерства.

У медіа цей вплив посилюється: головні чоловічі персонажі залишаються сильні, домінантні й агресивні, тоді як жінки зображуються емоційними, залежними або сексуалізованими. Реклама також використовує гендерні стереотипи, пов'язуючи чоловіків зі спортом і активним дозвіллям, а жінок – із красою та хатніми обов'язками. У відеоіграх чоловічі герої часто стають як героїчні та жорсткі, тоді як жіночі персонажі гіперсексуалізовані та служать об'єктами чоловічого бачення [9].

Гендерні норми закріплюються й у системі освіти. Вчителі можуть ненавмисно підкріплювати їх, більше уваги приділяючи хлопчикам, хвалити дівчат за слухняність і поступливість або стримуючи хлопців від вираженості емоцій. Навчальні матеріали, як правило, зображують чоловіків як лідерів і винахідників, тоді як жінки або відсутні, або займають пасивні ролі. Спортивні програми в школах також часто віддають перевагу чоловічим командам, приділяючи менше жіночим [32].

Батьки рідко мають очікування щодо своїх дітей залежно від статі, наприклад, заохочують синів до кар'єри в науці й техніці, тоді як дочок орієнтуються на сімейні цінності та стосунки. Побутові обов'язки також виділяються за гендерною ознакою: дівчата безкоштовно приймаються за

приготування їжі й приготування, а хлопці – працюють у дворі та займаються ремонтом.

Діти можуть посміхнутися зі своїми братами чи сестрами, які не відповідають загальноприйнятим гендерним нормам, наприклад, хлопчик цікавитися ляльками, якщо дівчина дає перевагу спорту.

Переосмислення традиційних гендерних норм вимагає сумнівів у стереотипних ролях у домогосподарстві та заохочення рівного розподілу обов'язків незалежно від статі. Просування рівності вдома полегшує формування справедливих стосунків і дає можливість кожній людині реалізувати власні мрії. Зміна цих норм посилити руйнувати стереотипи й створювати культуру взаємної поваги в сімейних стосунках [22].

Гендерні норми мають значний вплив на розвиток дитини, зокрема на її самооцінку та можливості самореалізації. Обмежувальні очікування часто відвертають дітей від захоплення, які вважаються «невідповідними» їхньому статусу, звужуючи їхній потенціал.

Наприклад, дівчата можуть уникати професії в STEM чи лідерських позиціях через тиск традиційних ролей, тоді як хлопці стикаються з насмішками, якщо їх цікавлять поняття, що вважаються «жіночими», як-от танці чи кулінарія. Постійний тиск відповідати цим гендерним стандартам може негативно вплинути на психічне здоров'я дітей, викликаючи тривогу, депресію та відчуття ізольованості. Хлопчики, які підтримують свої емоції, часто відчувають стрес, тоді як дівчата, що зосереджуються на зовнішності й соціальному статусі, ризикують розвинути розлади харчової поведінки чи невдоволення своїм тілом [50].

Діти, які не вписуються в рамки гендерних очікувань, можуть отримати від низької самооцінки та відчуття «ненормальності». Хлопчики, які залишаються слабкими або надто жіночими, нерідко стикаються з булінгом і соціальною ізоляцією, тоді як дівчата, які не мають традиційних уявлень про жіночість, відчувають тиск щодо відповідності ідеалам краси.

Ці норми також впливають на стосунки дітей з однолітками, створюючи додатковий соціальний тиск. У майбутньому вони можуть обмежувати вибір кар'єри, оскільки гендерні стереотипи сприяють нерівності та дискримінації. Наприклад, дівчата можуть не підтримувати в прагненні будувати кар'єру в політиці чи правоохоронних органах, тоді як хлопці можуть відчувати стигму, обираючи професію в доглядовій сфері, як-от медсестринство чи викладання[9].

Гендерні стереотипи суттєво впливають на те, як люди виражають свою особистість, обмежуючи риси та поведінку, які вважаються соціально прийнятними для кожної статі. Вони можуть поважати особистість, розкривати ті її аспекти, які не відповідають усталеним нормам, що остаточно позначається на впевненості у собі та здатності до самовираження. Жорсткі гендерні очікування з часом впливають на поведінку, формуючи внутрішнє переконання, яке відображається на особистісному розвитку та міжособистісному [16].

Гендерні ролі також суттєво впливають на вибір кар'єрного шляху, часто направляючи людей до професій, традиційно пов'язаних із їх статусом. Суспільні очікування можуть обмежувати можливості, через що жінки залишаються недостатньо представленими на керівних посадах, а чоловіки — у сферах, пов'язаних із поглядом. Подолання цих обмежень може сприяти розширенню кар'єрного вибору та забезпеченню більшої різноманітності й інклюзії в усіх професійних галузях.

Гендерні ролі — це сукупність соціальних і культурних очікувань поведінки щодо поведінки, яка відповідає певній статі. Вони впливають на формування поведінки, ставлення та обов'язків, які вважаються прийнятними для чоловіків і жінок. Попри зміни з часом, гендерні ролі часто залишаються прив'язаними до традиційних уявлень про маскуліність і жіночість, які обмежують вибір і можливості людей та вчать гендерну [35].

Гендерні стереотипи — це припущення про риси, поведінку та ролі людей на основі їхньої статі. Вони формуються під впливом гендерних норм і можуть

призвести до попередження чи дискримінації тих, хто не відповідає цим очікуванням. Такі стереотипи, навіть у своїх позитивних проявах, підкріплюють жорсткі прояви про маскулинність і жіночність [35].

Батьки можуть руйнувати гендерні стереотипи, заохочуючи дітей займатися тим, що їх цікавить, незалежно від статі. Наприклад, пропонуючи дітям широкий вибір іграшок та забрати без прив'язки до гендерних норм. Важливо створити атмосферу підтримки, щоб дитина могла вільно виражати свої емоції та інтереси. Розуміння власних упереджень і відмов від традиційних гендерних ролей дозволяє створити сімейне середовище, яке ускладнює гармонійний розвиток.

Педагоги також змінюють ключову роль у подоланні гендерних норм, забезпечуючи інклюзивність і рівність у навчальному процесі. Створення справедливого та підтримувального освітнього середовища для учнів, дають їм почуватись цінними незалежно від їхньої гендерної ідентичності. Учителі мають уникати використання гендерної мови чи стереотипів, надаючи всім учням рівні можливості для участі в різних активностях.

Один із способів створення інклюзивного навчального середовища – це забезпечення доступу до різноманітних книг і ресурсів, які відображають усі гендерні ідентичності та їх прояв. Викладачі також можуть мотивувати студентів досліджувати свої захоплення та шукати незвичайні підходи, що дозволяють виходити за межі гендерних стереотипів, які обмежують потенціал і можливості. виключно того, вони можуть створити можливості для відкритих обговорень на теми статі та ідентичності, сприяючи шанобливому спілкуванню та взаєморозумінню серед студентів [15].

Медіа, які ми споживаємо, мають вирішальне значення у формуванні наших уявлень і переконань щодо статі, тому важливо, щоб творці приділяли увагу різноманітним та інклюзивним представленням статі у своїх роботах. Уникаючи шкідливих стереотипів і тропів, що укріплюють гендерні норми, медійники можуть зробити важливий крок у напрямку гендерної рівності. Наприклад, замість того, щоб орієнтуватися на традиційні очікування, вони

можуть створювати персонажів, які порушують ці норми, відкриваючи можливість глядачам бачити за межами жорстких гендерних категорій [30].

Для забезпечення автентичних і шанобливих представлень гендерних ролей та ідентичностей медійникам слід співпрацювати з експертами та представниками маргіналізованих спільнот. Такі консультації допомагають краще зрозуміти питання, що стосуються стану, і можуть вплинути на їхню роботу, сприяючи інклюзивності. Таким чином, позитивне представлення небінарних та гендерно неконформних осіб може зменшити рівень дискримінації, з якою вони стикаються [8].

Створення середовища гендерної рівності є місцем для благополуччя та розвитку всіх дітей. Ми можемо побудувати більш справедливе суспільство, де кожен зможе процвітати, якщо об'єднаємо зусилля для руйнування обмежуючих гендерних норм і сприяння інклюзивності. Кожен з нас має свою роль у цій русі.

Один із способів вплинути на спокій – це кидати виклик гендерним нормам у власному житті, чи то змінюючи гендерні стереотипи в медіа, які ми споживаємо, заохочуючи дітей слідувати своїм інтересам і мріям, чи створюючи інклюзивні умови для навчання в школах.

Необхідно пам'ятати, що створює гендерно рівний світ – це колективні зусилля, що потребують постійної роботи і навчання. Залишаючись інформованими, підвищуючи обізнаність і активно кидаючи виклик традиційним гендерним ролям, ми можемо сприяти створенню кращого майбутнього для всіх дітей.

Гендерні стереотипи – це упереджені виявлення про ролі, яка кожна стаття має в суспільстві, і ці характеристики часто приписуються всім представникам цієї статі, завдаючи шкоди та наслідків. Гендерні ролі укріплюють нерівність і суттєво впливають на меншини, які не завжди можуть відкинути ці стереотипи [35].

Хоча на перший погляд багато гендерних стереотипів здаються нешкідливими, вони часто завдають значної шкоди. Наприклад, широко

розповсюдженим є стереотип, що жінки мають бути матерями-вихователями та доглядальниками. Хоча це може здаватися не надто негативним, такий підхід часто погіршується до того, що жінки опиняться під сильним соціальним тиском і обов'язками.

Інші гендерні ролі тепер більше відображають і дискримінують, наприклад, виявлення сексуальної володіння чоловіками своїми дружинами. Хоча ці агресивні стереотипи стають менш поширеними, вони все ще присутні в деяких частинах світу.

Незалежно від того, чи є стереотип агресивним чи не дуже, всі вони спричиняють однакову шкоду в довгостроковій перспективі. Наслідки гендерних ролей можуть проявлятися по-різному — наприклад, часто дівчатам забороняють ходити до школи через їхню статтю. Подібні проблеми часто трапляються в медичних закладах і на роботі [3].

Однак одна з найбільших проблем, пов'язаних з гендерними ролями, є гендерне насильство. Напади у жінок можуть мати сексуальну чи ідеологічну мотивацію, але багато з них впливають на дискримінаційні гендерні ролі та стереотипи [8].

Експерти обговорюють походження гендерних ролей — деякі вважають їх дослідженням біологічних чинників, інші наголошують на соціологічних аспектах. Незалежно від причин, очевидно, що сучасні гендерні ролі здебільшого сформувалися ще в епоху вікторіанства.

Вікторіанська епоха, що тривала більшу частину XIX століття, була позначена суворими уявленнями про те, яку роль кожна стаття має грати в суспільстві. Чоловіків переважно очікувалося, що вони будуть активні в публічній сфері, такий як політика та бізнес, тоді як жінки повинні були залишитися вдома, піклуючись про сімейні справи [39].

Хоча не всі чоловіки та жінки дотримувалися цих стереотипів, більшість їх дотримувалася, а тих, хто не відповідав цим уявленням, часто засуджували. Наприклад, термін «Нова жінка» часто використовували для зневаги тих жінок, які боролися за право на вищу освіту та право голосу.

Згодом у різних частинах світу почали відмовлятися від колоніалізму та впроваджувати нові погляди на гендерні ролі в суспільстві. У доколоніальних суспільствах чоловіки та жінки часто працюють разом, тому нова вікторіанська ідеологія була рішуче відкинута. Таким чином, багато рухів об'єднали політичні та економічні вимоги з гендерними ідеями.

Марксизм є ще одним елементом у розвитку гендерних стереотипів і служить основою багатьох постмодерністських філософій. У своїй теорії Маркс пропагував ідею рівності людей, незалежно від статі чи соціального класу.

Разом із націоналізмом, який також адаптував нові гендерні ролі, ці явища об'єдналися та почали руйнувати вікторіанські уявлення про гендер. Наприклад, постати «Леді Свобода» стала символом нових можливостей для жінок [9].

Однак ця боротьба не була успішною. Гендерні стереотипи все ще широко поширені в сучасному суспільстві, після вікторіанських проявів про роль статі не зникли повністю.

Гендерні ролі значно відрізняються залежно від місця проживання, останні стереотипи варіюються в різних країнах і культурах. Тим не менше, країни загальні тенденції, які варто отримати [6].

Один із найбільш поширених і больових стереотипів – це виявлення того, що приготування їжі є обов'язковим для жінок. Наприклад, якщо чоловіки очікується, що будуть працювати поза домом, то жінки повинні зустріти їх з готовою їжею [8].

У деяких суспільствах існує очікування, що жінки виконують муть більшість домашніх справ. Оскільки вони мають залишатися вдома, на них лягає прибирання, догляд за дітьми та інші подібні завдання.

Стереотипи про мужність становлять тиск на чоловіків, від яких очікуються, що вони будуть сильними, м'язистими та високими. З точки зору характеру, цей стереотип вимагає від чоловіків домінування та агресивності, не залишаючи простору для м'яких чи розважливих рис [2].

Від чоловіків часто очікують, що вони обіймають фізично складні або престижні професії, тоді як жінки, як люди, більше підходять для роботи, що пов'язана з вихованням. Наприклад, чоловіки можуть бути пілотами чи лікарями, а жінки – медсестрами чи вчителями.

Взявши до уваги статті за минулі роки, ми можемо спостерігати, як в сучасних умовах війни нівелюються гендерні стереотипи і більшою мірою проявляють ознаки статевої поведінки, жінки стають фемінінні, чоловіки маскулінні. Хоча за працею Марценюк Т.О. ми можемо спостерігати, що на той час (2005 рік) для молоді було притаманно фемінінні риси для чоловіків та маскулінні для жінок [22].

Вище зазначені загальні стереотипи які ми навели, продовжують існувати навіть після численної боротьби за гендерну рівність.

1.2. Гендерні стереотипи щодо поведінки сім'ї у міжособистісних взаєминах

Для якіснішого дослідження гендерних стереотипів сучасної молоді, ми провели критичний аналіз наукової літератури даної тематики. Науковці, котрі провели аналіз сімейного життя, як один із показників розподілу сімейних ролей між двома статями у 2020 році описали особистісного зростання індивіда в умовах сучасних соціальних змін [30]. Журавльова Л. П. та Галицький О. М. проводили вивчення гендерних відмінностей у підлітковому віці щодо психологічної готовності до сімейного життя [12]. У своїх роботах Іващенко А. С. [14] та Коломієць Т. В. [17] провели дослідження стосунків молодих пар, та задоволеність шлюбом на початкових етапах дорослого життя. Гендерні характеристики успішних молодих підприємців та інші роботи щодо гендерної тематики у своїх роботах висвітлив Кулаковський Т. Ю [21].

У всіх гендерних конфліктах є певні відмінні риси в гендерних ролях між чоловіком та жінкою, а також їх статусом у нашому теперішньому суспільстві. В конфліктних ситуаціях одною із стратегій поведінки є конкуренція (більш характерна для чоловіків), котра допомагає

сконцентруватися на досягнення власних пріоритетів, ігноруючи потреби інших.

Зачасту, до конфліктів направляють різні моделі поведінки чоловіків та жінок, внаслідок недостатчі розуміння. Для кращого розуміння даної проблематики, потрібно зрозуміти відмінності що зумовили конфлікт [42]. Розглянути вирішення конфлікту у молодій парі можна у роботі Турініна О. Л. [43].

Гендерні конфлікти в сімейному середовищі мають залежність від розподілених ролей в сім'ї та взаємодій. До кожного конкретного випадку у науковій літературі можна знайти потрібні рекомендації. Більшість висновків із досліджень є дуже цінними і можуть використовуватися для подальших досліджень та створенні різноманітних програм для практики психологів.

Стратегії поведінки є досить важливими при дослідженні взаємодії з гендерними стереотипами. Обрана поведінкова модель при конфліктних ситуаціях може варіюватися в залежності від установок, звичок, інтересів та інших факторів які є прийнятними для даної ситуації. Щодо володінням певної поведінки для вирішення конфліктної ситуації у чоловіків та жінок є різні на це способи [46]. Зазвичай жінки вибирають стратегію, котра допомагає в збереженні стосунків в парі, та ігнорують стратегію власної цінності. На відмінно від жінок, чоловіки віддають перевагу насолоді в процесі тиску, та намагаються взяти свою другу половинку під контроль. Якщо під час конфлікту жінкам не вдається його уникнути, вони включають стратегію покірності, а чоловікам притаманна в цей момент стратегія суперництва.

За досліджуваною літературою, було виявлено, що жінки частіше за чоловіків схильні створювати та підтримувати конфліктні ситуації. Багато конфліктів спричиняють суспільні стереотипи, і жінки як правило більше схильні їм піддаватися. Обидві статті піддаються впливу стереотипів та конфліктів із віком [47]. Якщо говорити про конфлікти, то вони зазвичай відбуваються в сімейному середовищі, адже з друзями чи знайомими ця практика є рідкісною.

Жінки дуже емоційні, і під час конфлікту діють відповідно, це можна вважати очевидним гендерним впливом. Конфлікт у жінок викликає почуття роздратування, ненависті і злості. В порівнянні із жінками, при конфліктах чоловіки зберігають спокій.

У жінок, загострення емоцій є результатом їх ставлення до розмовника та поведінка у конфліктній ситуації. Зазвичай жінки ображаються, зляться, кричать, плачуть. А чоловіки навпаки, через свою високу емоційну стійкість завжди намагаються все пояснити із оптимізмом, та збирають інформацію про проблему, котра виникла під час розмови.

Незалежно від статті, під час обрання моделі партнерства людьми керує гендерна перспектива [48]. Стратегії поведінки для вирішення розбіжностей серед сучасної молодої пари заключається в партнерській моделі. Більшість вчених з психологічних наук, наголошують на якість майбутнього людини через її сприйняття стереотипів та взаємодії у суспільстві.

Висновки до першого розділу

Під час критичного аналізу наукової літератури гендерних стереотипів, насамперед ми визначилися із поняттям нашої теми, та більш детально поринули у її характеристику. Ми встановили, що гендерні конфлікти здебільшого спричинені розподілом у суспільстві та сім'ї гендерних ролей. В основі цих конфліктів лежать різні моделі поведінки, уподобання та підходи до вирішення проблем, які формуються під впливом гендерних стереотипів, соціальних норм та особистого досвіду. Як правило чоловікам більш притаманне суперництво, а жінкам збереження стосунків (інколи вони можуть приносити в жертву власні інтереси).

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

2.1. Методи та організація експериментального дослідження гендерних стереотипів сучасної молоді

Написання кваліфікаційної роботи відбувалося на кафедрі психології у Поліському національному університеті. Для успішного виконання поставленої мети щодо кваліфікаційної роботи, була сформована програма досліджень:

- разом із науковим керівником обрати відповідну тему до написання кваліфікаційної роботи, а також встановити її актуальність, мету і завдання;
- встановити об'єкт та предмет дослідження, і звісно визначити наукову новизну;
- для кращого розуміння теми кваліфікаційної роботи та її можливих проблематик, варто провести критичний аналіз інформаційних джерел, а також наукової літератури;
- після детального вивчення інформаційних джерел, варто встановити методiku дослідження та зробити її опис;
- провести чітку характеристику об'єкта дослідження;
- коли методика дослідження уже встановлена, потрібно провести анкетне опитування серед молоді, враховуючи їх вік, стать, місце проживання та професійну діяльність;
- коли відповіді на анкетне опитування сягнуть більше 33 особи на кожную стать, тоді можна приступати до аналізу результатів анкетування;

- відповідно до проведеного дослідження та спостережень зробити висновки та надати рекомендації щодо покращення проблематики досліджуваної теми кваліфікаційної роботи.

На початкових етапах було сформовано по 2 таблиці (чоловіки, жінки) на три методики в Excel. У перших двох таблицях ми зазначили: у першій колонці нік (псевдонім) респондентів, у другій вік, у третій місце проживання (місто, село), у четвертій діяльність опитуваних, наступні 40 колонок були присвячені їх відповідям «Так» і «Ні» за методикою Сандри Бем «Маскулинність – фемінінність» [25], у таблиці «Так» ми позначили літерою «д», а «Ні» - «н». Відповідно до методики, для кращого аналізу результатів, ми розділили кожен колону по кольору: блакитний вказував маскулинність, а рожевий на фемінінність. Далі ми зробили підрахунок результатів, створили ще 2 таблиці (чоловіки, жінки) у World, поділили їх на 4 колонки: у першій ми вказали номери послідовності кожного із респондентів (аналогічно до таблиць в Excel); у другій були зазначені мускулинні властивості, і заголовок колонки був виділений блакитним кольором; у третій колонці був проведений розрахунок за формулою $IS=(F-M)*2,322$, заголовок колонки «андрогінні» був виділений зеленим кольором; в останній колонці були зазначені фемінінні властивості респондентів, заголовок колонки був виділений рожевим кольором.

Наступний аналіз нашого дослідження відбувався за методикою Карла Томаса «Стратегії взаємодії в конфліктній ситуації» [24]. Відповідно, як і при першому аналізі, у Excel та World було створено по дві таблиці. У таблицях Excel у першій колонці ми розмістили нік (псевдонім) кожного із респондентів, у наступних 30 колонках були розміщені їх відповіді (А; Б). Для кожної зі схильностей до конфліктної поведінки ми обрали свій колір (для полегшення аналізу результатів): суперництво – червоний, співпраця – персиковий, компроміс – жовтий, уникнення – синій, пристосування – зелений. Таблиця у World була поділена на 6 колонок: у першій був зазначений номер кожного із респондентів із своїм кольором відповідно до аналізу першої методики; в

наступних 5-и колонках у заголовках були вписані схильності до конфліктної поведінки із відповідними кольорами (зазначені у Excel). В колонка, біля кожного респондента були поставлені підраховані відповіді, відповідно до їх схильностей під час конфліктної ситуації (Додаток Е, Додаток Є).

Останній аналіз анкетного опитування був проведений за методикою Нестерова А. О. «Аналіз сімейного міфу» із 30 запитань у яких містилося 6 тверджень: міф «про вічну любов» (1,7,13,19,25 питання); міф «про чарівну силу любові» (2,8,14,20,26 питання); міф «абсолютизації сімейних ситуацій» (3,9,15,21,27 питання); міф «про злі сили, що атакують родину» (4,10,16,22,28 питання); міф «про необхідність жертви заради сім'ї» (5,11,17,23,29 питання); міф «про сталість сімейного благополуччя» (6,12,18,24,30 питання) [26]. Як і в попередніх аналіз, ми розробили по дві таблиці у Excel та World. У Excel у першій колонці таблиць був зазначений нік (псевдонім) кожного із респондентів, у наступних 30-и колонках були вписані результати оцінювання на їх відповіді, за шкалою від 1 до 5, де 1 означало що респондент зовсім не згоден із міфом, а 5 – повністю згоден (Додаток Ж; Додаток Є). Для кожного із міфу ми обрали свій колір: міф «про вічну любов» - червоний; міф «про чарівну силу любові» - персиковий; міф «абсолютизації сімейних ситуацій» - зелений; міф «про злі сили, що атакують родину» - фіолетовий; міф «про необхідність жертви заради сім'ї» - жовтий; міф «про сталість сімейного благополуччя» - синій [26].

У таблицях World було створено 8 колонок: у першій колонці ми розмістили номери респондентів із відповідним для них кольором, який вказував на маскулинність – фемінінність; у заголовках 2-7 колонки були розміщені міфи із притаманним їм кольором, у самих колонках ми розмістили підраховану нами кількість 6-и міфів з 30-и питань для кожного із респондентів; у 8-й колонці ми розраховали загальний коефіцієнт міфологізації сімейних уявлень.

Також, ми визначили особливості взаємозв'язків між відповідними поведінками (суперництво, співпраця, компроміс, уникнення, пристосування)

та міфами (Нестерова А. О.) сучасної молоді, створивши у Excel таблиці, для яких ми взяли відповідну кількість респондентів (наприклад, для маскулінних чоловіків це 31), IS (для маскулінних, фемінінних, андрогінних чоловіків і жінок), відповідне значення показника стратегії взаємодії в конфліктній ситуації, і на основі цього провели кореляцію за методом Пірсона. Аналогічні таблиці ми створили для встановлення схильності сучасної молоді до сімейного міфу.

2.2. Характеристика вибірки дослідження

Встановлення думки сучасної молоді щодо гендерних стереотипів була реалізована завдяки проведеному психологічному дослідженню шляхом анкетного опитування. Дане опитування було створене в електронному сервісі «Google Forms», і містило в собі 105 запитань. Перші питання були ознайомчого характеру, вони допомогли нам дізнатися нік, стать, вік, місцевість проживання та професійну діяльність респондентів.

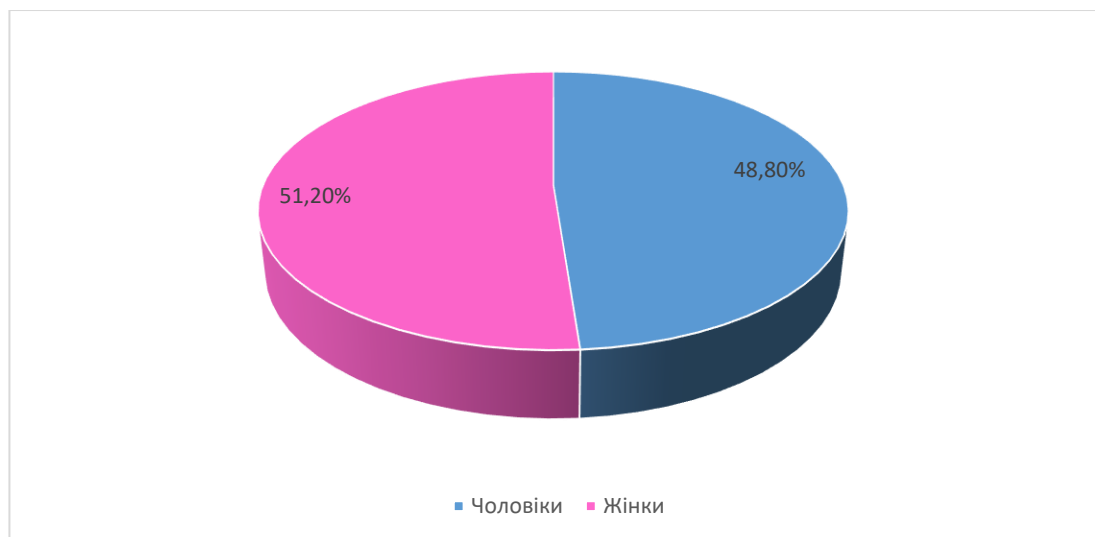

Рис. 2.1 Діаграма статевого складу вибірки

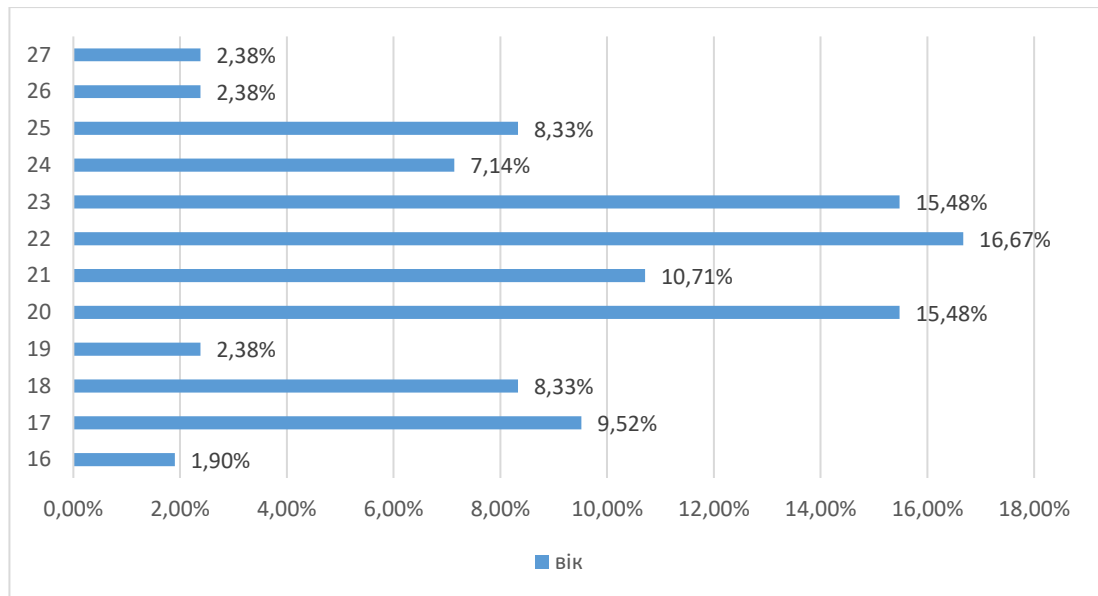

Рис. 2.2 Вік респондентів

Наступні 40 запитань були створенні на основі методики Сандри Бем «Маскулинність – фемінінність» [25]. Аналіз дослідження відбувався за 3 шкалами: маскулинності, андрогінності і фемінінності.

Далі у нас йшли запитання на основі методики Карла Томаса «Стратегії взаємодії в конфліктній ситуації» [24], їх було 30 штук. Оцінка відбувалася за п'ятьма шкалами: суперництва, співпраці, компромісу, уникнення, пристосування.

І решта 30 запитань були розроблені на основі опитувальника Нестерова А. О. «Аналіз сімейного міфу». До неї входило шість шкал: міф «про вічну любов»; міф «про чарівну силу любові»; міф «абсолютизації сімейних ситуацій»; міф «про злі сили, що атакують родину»; міф «про необхідність жертви заради сім'ї»; міф «про сталість сімейного благополуччя» [26].

Посилання на анкетне опитування було розміщене у таких соціальних мережах як Instagram, Telegram та Viber.

Під час нашого дослідження щодо гендерних стереотипів сучасної молоді, було проведено анкетування, в якому взяло участь 84 респонденти. Вибірка була сформована із представників молоді віком від 16 до 27 років включно, які проживають у сільській місцевості – 25% та у місті – 75%

(рис.2.3). У цьому віці молодь найбільше зазнає впливу на своє уявлення про гендерні ролі.

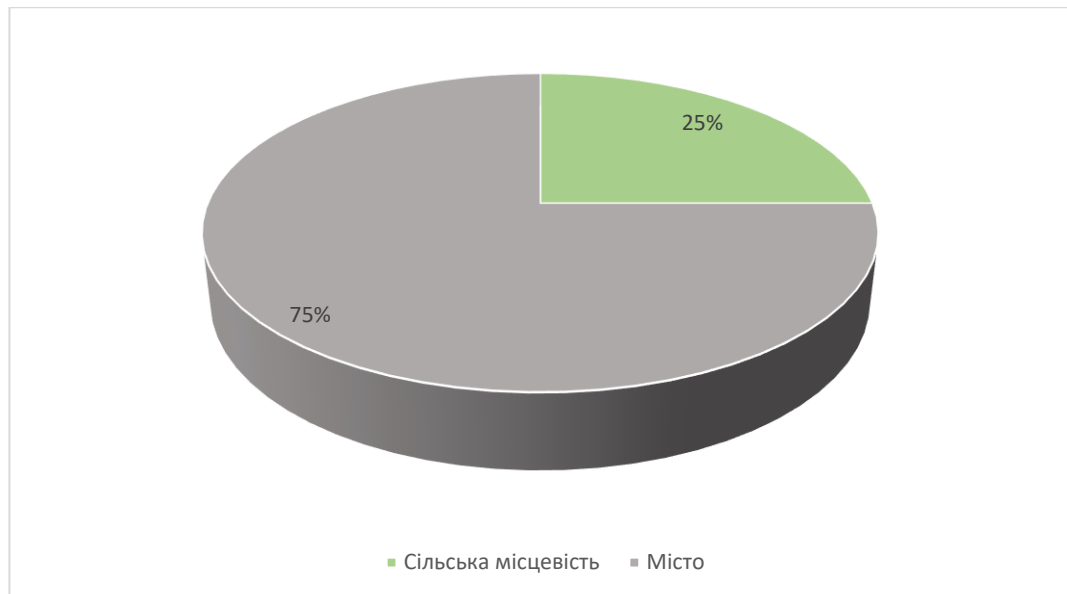

Рис. 2.3 Діаграма місця проживання респондентів

Якщо говорити про діяльність опитуваних, то більшість із них студенти за найрізноманітнішими спеціальностями 82,40%: екологія, право, психологія, лісове господарство, ветеринарна медицина, агрономія, архітектура, дизайн, медицина, стоматологія, акушерство, фінанси, швачка, повар, педагогіка, харчові технології, менеджмент. Крім студентів в опитуванні взяли участь працевлаштовані молоді люди: військові – 3,57%, будівельники – 2,38%, тракторист, фермер, бариста, репетитор, маркетолог, візажист, перукар, майстер манікюру, спортсмен (волейболіст). Статистику можна спостерігати на діаграмі (рис.2.4).

За статевою ознакою вибірка є збалансованою, і це дозволяє нам об'єктивно аналізувати стереотипи як серед чоловіків, так і серед жінок. Респонденти добровільно брали участь в опитуванні, що забезпечує автентичність їхніх відповідей. Саме анкетування проводилося анонімно, це в свою чергу дало можливість учасникам опитування відповідати на запитання чесно, і це допомогло нам зібрати вірогідні дані.

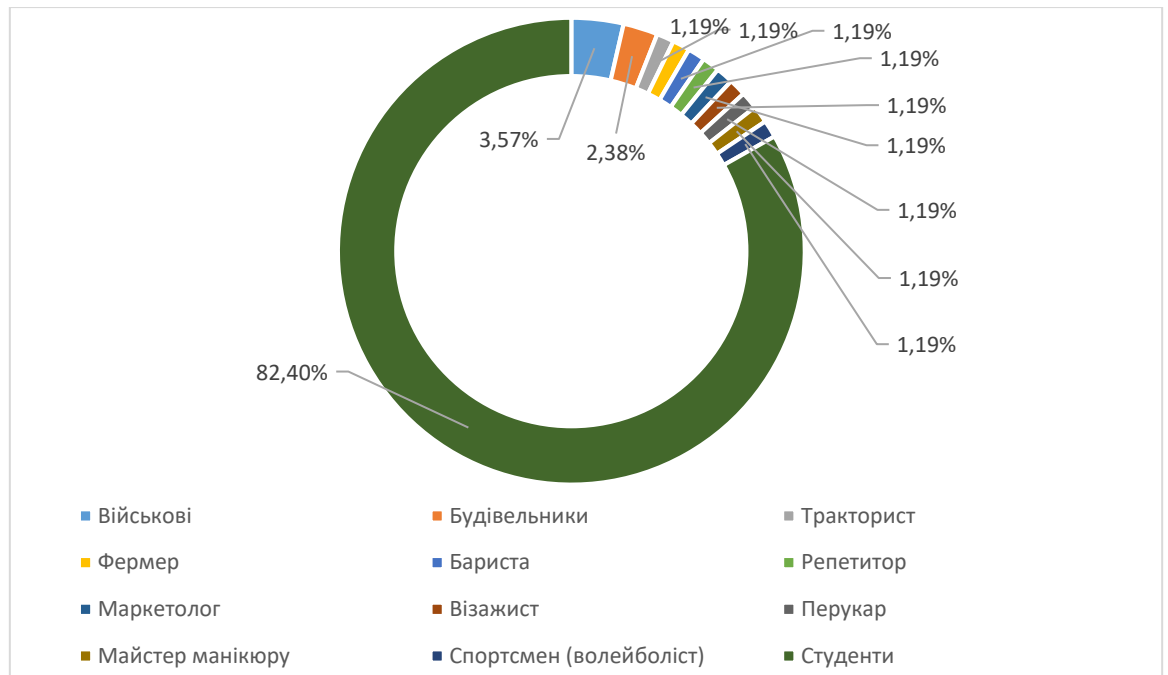

Рис. 2.4 Діаграма професійної діяльності респондентів

Дана вибірка дозволяє нам отримати валідні результати для вивчення гендерних стереотипів серед сучасної молоді та зробити відповідні висновки про тенденції і переконання у цій сфері.

Висновки до другого розділу

Під час написання другого розділу, було описано методологічні підходи до організації дослідження гендерних стереотипів сучасної молоді. Було проведено анкетування, яке охопило 84 респонденти. Вибірка є репрезентативною для аналізу стереотипів серед сучасної молоді, оскільки враховує ключові соціально-демографічні характеристики.

Статевий розподіл респондентів є збалансованим: 43 жінки (51,2%) та 41 чоловік (48,8%), що дозволяє об'єктивно оцінити прояви гендерних стереотипів серед представників обох статей. Вік опитуваних коливається від 16 до 27 років включно. Респонденти проживають у різних соціокультурних середовищах: 25% мешканці сільської місцевості та 75% міських жителів, що дає змогу порівняти вплив середовища на формування гендерних уявлень.

Отже, сформована вибірка забезпечує необхідну різноманітність для отримання валідних і надійних даних щодо актуальних гендерних стереотипів

у середовищі сучасної молоді. Анкетування, проведене серед цієї групи, є надійною основою для подальшого аналізу й інтерпретації результатів дослідження.

РОЗДІЛ 3

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

3.1. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження гендерних стереотипів сучасної молоді

Коли вибірка була сформованою та репрезентативною для аналізу стереотипів серед сучасної молоді, ми розпочали аналіз нашого дослідження.

«Маскулинність – фемінінність» була визначена за допомогою розрахунку за формулою $IS=(F-M)*2,322$ [25]. Ми брали фемінінність респондента віднімали від маскулинності та множили на 2,322, так ми отримали до кожного респондента основний індекс IS. Якщо індекс IS був меншими за -1, то це вказувало про маскулинність респондента, якщо більшим за 1 – це говорило про фемінінність, а якщо індекс IS коливався від -1 до +1, то це говорило про андрогінність. Коли показники були виявлені, номери респондентів ми виділили відповідним кольором (блакитний - маскулинність, зелений - андрогінність, рожевий - фемінінність), що в свою чергу допомогло нам зорієнтуватися про кількість маскулинних, андрогінних та фемінінних респондентів у кожної статі.

Відповідно до розрахунку за формулою $IS=(F-M)*2,322$ ми виявили маскулинність у 75,61% респондентів чоловічої статі (серед них військові, тракторист, фермер, спортсмен та студенти: права, лісового господарства, ветеринарної медицини, агрономії, фінансів) та 25,58% жіночої (бариста, студентки: екології, лісового господарства та медицини). Андрогінність була виявлена у 12,20% респондентів чоловічої статі (будівельники, студенти: архітектури, дизайну, агрономії), та 18,60% жіночої (поварі, швачка, студентки: екології, дизайну). Фемінінність була визначена 12,20% респондентів чоловічої статі (студенти екології, ветеринарної медицини та

права), та 55,81% жіночої (репетитор, студентки: архітектури, стоматології, медицини, екології та лісового господарства). Детальніше результати можна розглянути на рис.3.1 та рис.3.2.

Рис. 3.1 Діаграма «Маскулінність – фемінінність» (чоловіки)

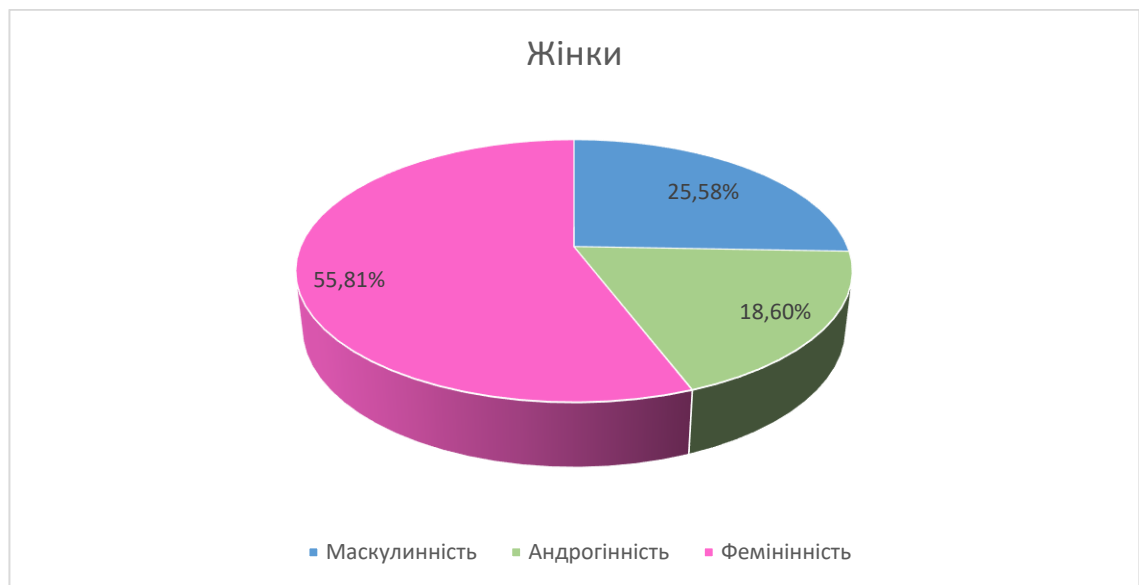

Рис. 3.2 Діаграма «Маскулінність – фемінінність» (жінки)

Наступний аналіз нашого дослідження відбувався за методикою Карла Томаса «Стратегії взаємодії в конфліктній ситуації» [24].

При аналізі стратегії взаємодії в конфліктній ситуації, було встановлено, що суперництво є найбільш характерною схильністю для чоловіків (21,60%).

Тоді як для жінок характерна співпраця (20,83%). Чоловіки найменш схильні до пристосування (17,20%), тоді як жінки до суперництва (19,27%).

Рис. 3.3 Діаграма стратегії взаємодії в конфліктній ситуації для чоловіків загалом

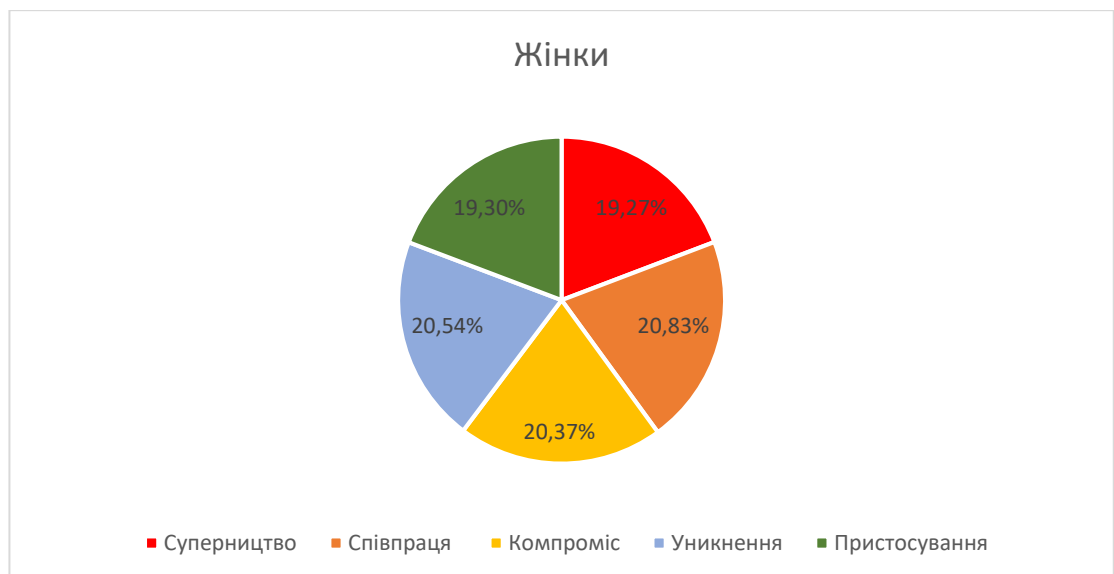

Рис. 3.4 Діаграма стратегії взаємодії в конфліктній ситуації для жінок загалом

Цікавим є той факт, що все-таки «Маскуліність – фемінінність» [25] має деякий вплив на схильність респондентів до конфліктних ситуацій. До прикладу, для більшості маскулінних чоловіків (22,49%) характерне

суперництво, уникнення та компроміс по 20,37%, співпраця 18,97% та пристосування 17,81%.

Рис. 3.5 Діаграма стратегії взаємодії в конфліктній ситуації для маскулинних чоловіків

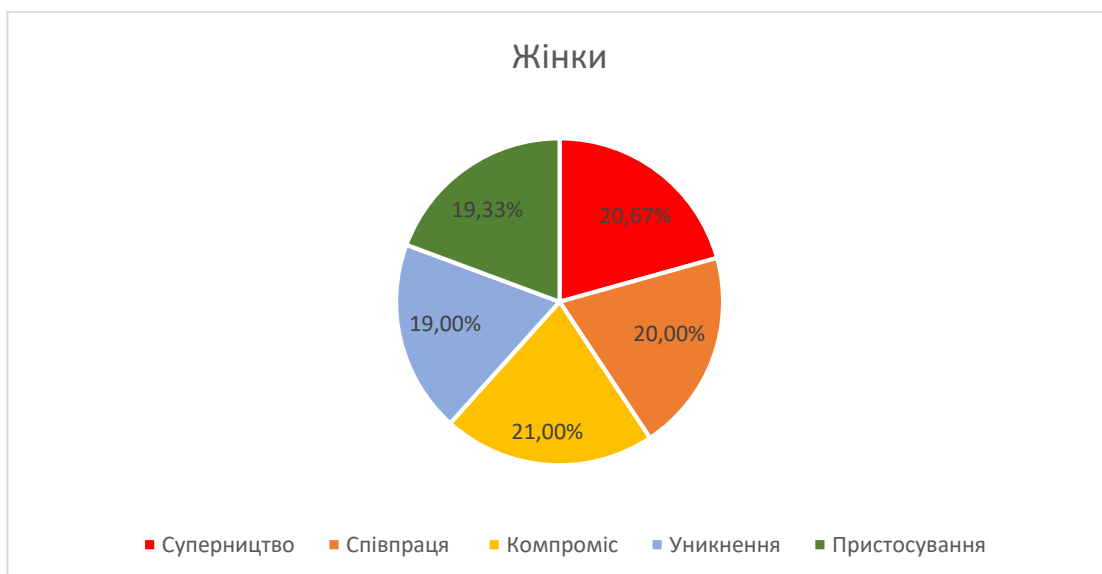

Рис. 3.6 Діаграма стратегії взаємодії в конфліктній ситуації для маскулинних жінок

Якщо взяти маскулинних жінок, то для них характерний компроміс (21,00%) і суперництво (20,67%), тоді йде співпраця 20,00%, пристосування 19,33% та найменше уникнення 19,00%.

Для андрогінних чоловіків найхарактернішим є співпраця (20,67%), тоді іде уникнення (19,33%), суперництво (18,67%), компроміс (18,00%) і найменше пристосування (15,91%).

Рис. 3.7 Діаграма стратегії взаємодії в конфліктній ситуації для андрогінних чоловіків

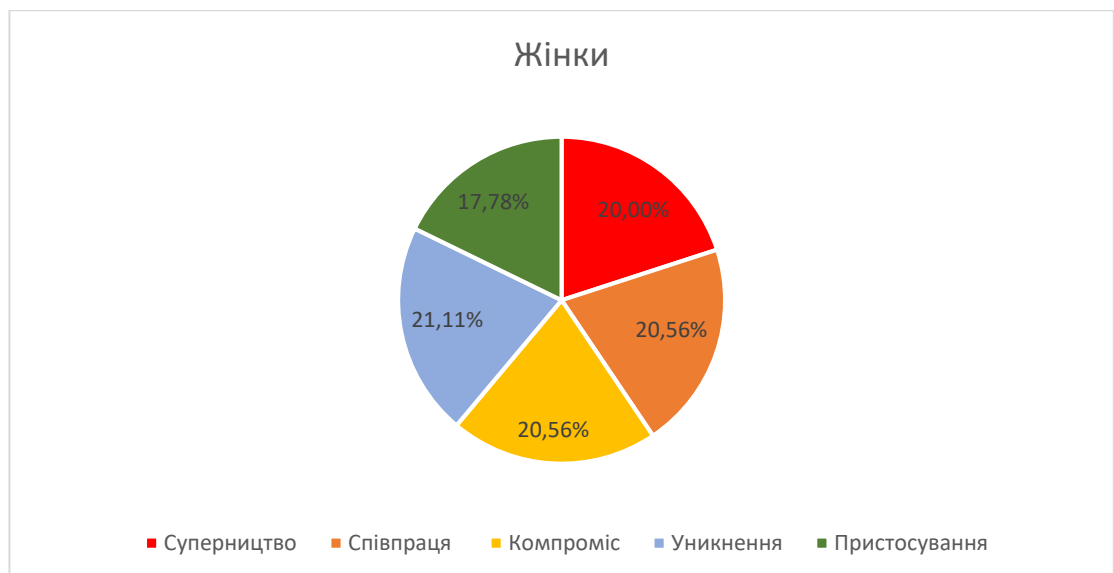

Рис. 3.8 Діаграма стратегії взаємодії в конфліктній ситуації для андрогінних жінок

Для андрогінних жінок притаманне уникнення (21,11%), потім компроміс та співпраця по 20,56%, суперництво (20,00%), і найменше пристосування (17,78%).

Для фемінінних чоловіків найхарактернішим є компроміс (22,67%), тоді іде суперництво (22,00%), співпраця та уникнення по 19,33% та пристосування 16,67%.

Рис. 3.9 Діаграма стратегії взаємодії в конфліктній ситуації для фемінінних чоловіків

Рис. 3.10 Діаграма стратегії взаємодії в конфліктній ситуації для фемінінних жінок

Для фемінінних жінок властивою є стратегія співпраці (21,74%), після неї іде уникнення (21,32%), пристосування (20,61%), компроміс (19,36%) та найменше суперництво (16,97%).

Останній аналіз анкетного опитування був проведений за методикою Нестерова А. О. «Аналіз сімейного міфу» [26].

За результатами дослідження яке ми провели, було встановлено той факт, що чоловіки 18,13% найбільше поділяють міф «про вічну любов» (рис.3.11), тоді як жінки найбільш схильні до міфу про «абсолютизації сімейних ситуацій» - 19,75% (рис.3.12). Обидві статі найменше поділяють міф «про злі сили, що атакують родину».

Рис. 3.11 Діаграма аналізу сімейного міфу для чоловіків загалом

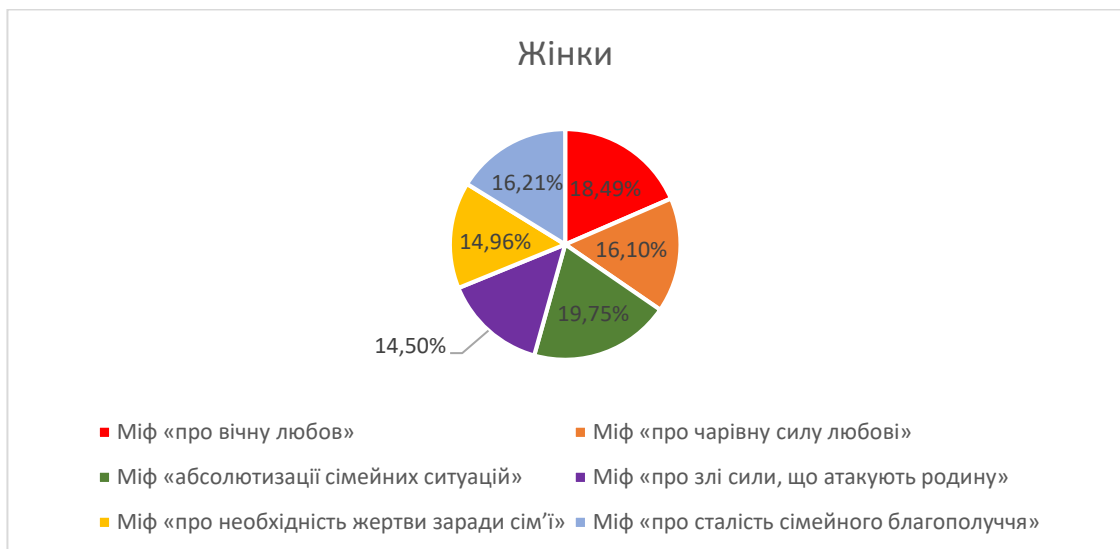

Рис. 3.12 Діаграма аналізу сімейного міфу для жінок загалом

Ми встановили, що більшість маскулинних чоловіків погоджуються із міфом «про вічну любов» 18,02%, далі міф «про чарівну силу любові» 17,65%,

міф про «абсолютизацію сімейних ситуацій» 17,53%, міф «про необхідність жертви заради сім'ї» 15,99%, міф «про сталість сімейного благополуччя» 15,76%, та останній міф «про злі сили, що атакують родину» 14,93%. Варто врахувати той факт, що серед усіх респондентів чоловічої статі, був один опитуваний який зовсім не погоджувався із жодним міфом, це був військовий (за першою методикою було визначено його маскулинність, а за другою ми виявили у нього стратегію суперництва).

Рис. 3.13 Діаграма аналізу сімейного міфу для маскулинних чоловіків

Рис. 3.14 Діаграма аналізу сімейного міфу для маскулинних жінок

Якщо говорити про маскулинних жінок, то більшість із них обрали міф про «абсолютизації сімейних ситуацій» 20,10%, далі іде міф «про чарівну силу

любові» 18,04%, міф «про вічну любов» 17,84%, міф «про сталість сімейного благополуччя» 16,08%, міф «про необхідність жертви заради сім'ї» 14,23% і останній міф «про злі сили, що атакують родину» 13,71%.

Рис. 3.15 Діаграма аналізу сімейного міфу для андрогінних чоловіків

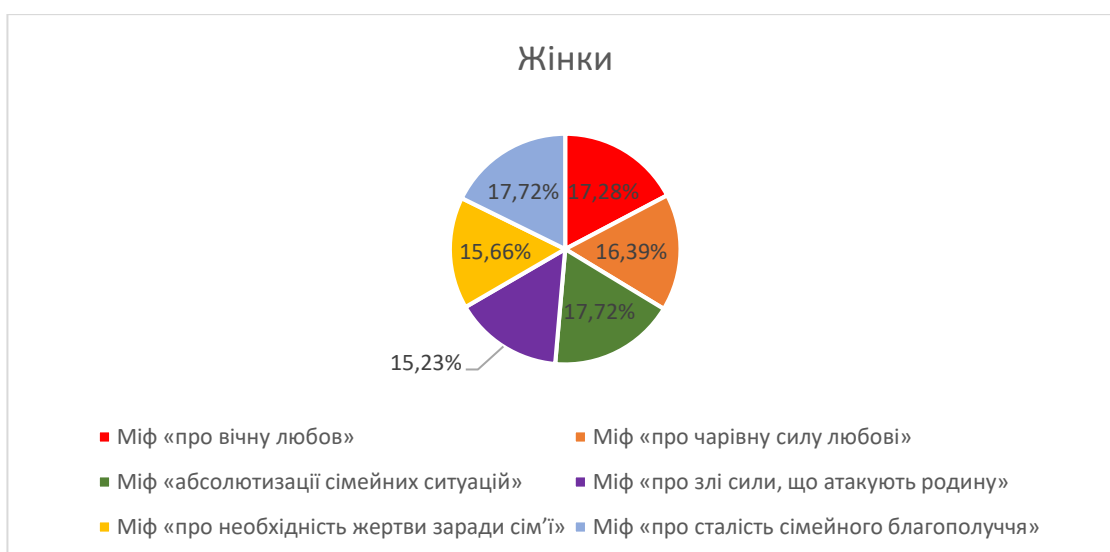

Рис. 3.16 Діаграма аналізу сімейного міфу для андрогінних жінок

Андрогінні чоловіки найбільш схильні до міфу «про необхідність жертви заради сім'ї» 17,61%, далі іде міф «про вічну любов» 17,37%, міф «про злі сили, що атакують родину» 17,14%, міф «про чарівну силу любові» 16,90%, міф «про сталість сімейного благополуччя» 15,73%, і останній міф «про абсолютизацію сімейних ситуацій» 15,26%.

Андрогінним жінкам притаманний міф «про абсолютизацію сімейних ситуацій» та міф «про сталість сімейного благополуччя» по 17,72%, далі іде міф «про вічну любов» 17,28%, міф «про чарівну силу любові» 16,39%, міф «про необхідність жертви заради сім'ї» 15,66% та останній міф «про злі сили, що атакують людину» 15,23%.

Рис. 3.17 Діаграма аналізу сімейного міфу для фемінінних чоловіків

Рис. 3.18 Діаграма аналізу сімейного міфу для фемінінних жінок

Ми виявили, що для фемінінних чоловіків, найбільш притаманний міф «про абсолютизацію сімейних ситуацій» 21,16%, тоді іде міф «про вічну любов» 19,77%, міф «про чарівну силу любові» 17,91%, міф «про необхідність

жертви заради сім'ї» та міф «про сталість сімейного благополуччя» по 14,42%, та останній міф «про злі сили, що атакують родину» 12,33%.

Фемінінні жінки, насамперед звертають увагу на міф «про абсолютизацію сімейних ситуацій» 20,56%, потім на міф «про вічну любов» 19,59%, міф «про чарівну силу любові» 17,03%, міф «про сталість сімейного благополуччя» 16,03%, міф «про необхідність жертви заради сім'ї» 15,45%, і останній міф «про злі сили, що атакують родину» 11,34%.

Загальний коефіцієнт міфологізації сімейних уявлень ми визначали за формулою[26]:

$$ЗКМ = \frac{\sum_{i=1}^n * K_i}{n}$$

$\sum_{i=1}^n$ - суму всіх значень від 1 до n (де n – кількість елементів, які підсумовуються);

K_i - середній бал за окремий критерій;

n - кількість критеріїв.

За результатами розрахунку ми встановили, що загальний коефіцієнт міфологізації сімейних уявлень у чоловіків – 13,9 із 25-и можливих, а у жінок – 14,7, це дає нам зрозуміти, що жінки більш схильні до впливу стереотипів, але якщо взяти загальну картину, то кожна стать має середню схильність до впливу стереотипів на їх особистість.

3.2. Взаємозв'язок відповідної поведінки та міфу сучасної молоді

Кореляційний аналіз ми провели за допомогою метода Пірсона у програмі Excel. За допомогою нього ми виявили взаємозв'язок між відповідною поведінкою (суперництво, співпраця, компроміс, уникнення, пристосування) [24] та міфом («про вічну любов», «про чарівну силу любові», «абсолютизації сімейних ситуацій», «про злі сили, що атакують родину», «про необхідність жертви заради сім'ї», «про сталість сімейного благополуччя») [26] маскулинних і фемінінних чоловіків та жінок.

Ми встановили, що маскулинні чоловіки більш схильні до суперництва ($p \leq 0,05$) та уникнення ($p \leq 0,05$), рідше обирають компроміс ($p \leq 0,01$) чи пристосування ($p \leq 0,001$). Фемінінні жінки демонструють більшу схильність до співпраці ($p \leq 0,05$) та уникнення ($p \leq 0,05$), порівняно з чоловіками, і менш схильні до суперництва. Поведінка фемінінних жінок і маскулинних чоловіків щодо уникнення досить схожа за кореляцією, але відмінності більш помітні у випадку співпраці та суперництва (табл.3.1).

Таблиця 3.1

**Кореляція між показниками маскулинності чоловіків
й фемінінності жінок з їх поведінковими стратегіями**

Поведінка \	Суперництво	Співпраця	Компроміс	Уникнення	Пристосування
Маскулинні чоловіки	0,36948 ²	0,150021 ³	0,077177 ⁴	0,366633 ²	-0,05088 ¹
Фемінінні жінки	-0,22193 ¹	0,334273 ²	-0,19552 ¹	0,355794 ²	-0,14775 ¹

Примітка: ¹ – 0,001; ² – 0,05; ³ – 0,025; ⁴ – 0,01

Якщо порівнювати маскулинних чоловіків із маскулинними жінками, то чоловіки схильні до суперництва ($p \leq 0,05$) та уникнення ($p \leq 0,05$), а жінки демонструють помірну схильність співпраці ($p \leq 0,05$), тоді як чоловіки зовсім не використовують цей стиль. Компроміс та пристосування не є типовими для обох груп (табл.3.2).

Таблиця 3.2

**Кореляція між показниками маскулинності чоловіків
й маскулинності жінок з їх поведінковими стратегіями**

Поведінка \	Суперництво	Співпраця	Компроміс	Уникнення	Пристосування
Маскулинні чоловіки	0,36948 ²	0,150021 ³	0,077177 ⁴	0,366633 ²	-0,05088 ¹
Маскулинні жінки	-0,3123 ¹	0,266689 ²	0,010423 ⁴	0,187459 ³	-0,29928 ¹

Примітка: ¹ – 0,001; ² – 0,05; ³ – 0,025; ⁴ – 0,01

Якщо порівнювати фемінінних чоловіків із фемінінними жінками, то ми можемо спостерігати, що перші схильні до співпраці ($p \leq 0,05$), тоді як суперництво, уникнення та пристосування їм не властиві. Жінки обирають співпрацю ($p \leq 0,05$), але також виявляють схильність до уникнення ($p \leq 0,05$), тоді як компроміс та пристосування залишаються мало ймовірними.

Результати підкреслюють, що фемінінні чоловіки і жінки корелюють позитивні взаємодії (співпрацю), але мають певні відмінності в унікаючій поведінці та схильності до суперництва (табл.3.3).

Таблиця 3.3

Кореляція між показниками фемінінності чоловіків й фемінінності жінок з їх поведінковими стратегіями

Поведінка \	Суперництво	Співпраця	Компроміс	Уникнення	Пристосування
Фемінінні чоловіки	0,321634 ²	0,845518 ²	-0,09805 ¹	-0,47755 ¹	-0,50108 ¹
Фемінінні жінки	-0,22193 ¹	0,334273 ²	-0,19552 ¹	0,355794 ²	-0,14775 ¹

Примітка: ¹ – 0,001; ² – 0,05; ³ – 0,025; ⁴ – 0,01

Говорячи про фемінінних чоловіків і маскулинних жінок, можемо відзначити, що перші мають дуже високу схильність до співпраці ($p \leq 0,05$) та суперництва ($p \leq 0,05$). Вони майже не використовують уникнення, компроміс чи пристосування ($p \leq 0,001$). Маскулинні жінки проявляють схильність до співпраці ($p \leq 0,05$) та слабшу до уникнення ($p \leq 0,025$). Вони менш схильні до суперництва, компромісу або пристосування.

Таблиця 3.4

Кореляція між показниками фемінінності чоловіків й маскулинності жінок з їх поведінковими стратегіями

Поведінка \	Суперництво	Співпраця	Компроміс	Уникнення	Пристосування
Фемінінні чоловіки	0,321634 ²	0,845518 ²	-0,09805 ¹	-0,47755 ¹	-0,50108 ¹
Маскулинні жінки	-0,3123 ¹	0,266689 ²	0,010423 ⁴	0,187459 ³	-0,29928 ¹

Примітка: ¹ – 0,001; ² – 0,05; ³ – 0,025; ⁴ – 0,01

Загалом, поведінкові стратегії цих двох груп є різними, з яскраво вираженою схильністю фемінінних чоловіків до співпраці, чого не можна сказати про маскулинних жінок (табл.3.4).

Якщо говорити про міфи, то маскулинні чоловіки демонструють слабку позитивну кореляцію з більшістю міфів, але найбільша кореляція спостерігається з міфом про «вічну любов» ($p \leq 0,05$). Фемінінні жінки демонструють помітно вищу кореляцію з міфами «абсолютизації сімейних ситуацій» ($p \leq 0,05$) і «про чарівну силу любові» ($p \leq 0,05$), що свідчить про їх сильніше емоційне сприйняття цих міфів (табл.3.5).

Таблиця 3.5

**Кореляція між показниками маскулинності чоловіків
й фемінінності жінок з їх стратегіями щодо міфів**

Міф	«про вічну любов»	«про чарівну силу любові»	«абсолютизації сімейних ситуацій»	«про зли сили, що атакують родину»	«про необхідність жертви заради сім'ї»	«про сталість сімейного благополуччя»
Маскулинні чоловіки	0,313219 ²	0,246421 ³	0,160837 ³	-0,1046 ¹	0,01973 ⁴	0,196212 ³
Фемінінні жінки	0,026761 ⁴	0,395788 ²	0,401856 ²	0,141163 ³	0,139846 ³	0,297092 ³

Примітка: ¹ – 0,001; ² – 0,05; ³ – 0,025; ⁴ – 0,01

Маскулинні чоловіки демонструють дещо більш емоційне сприйняття міфів про сім'ю, особливо «про вічну любов» ($p \leq 0,05$).

Маскулинні жінки більш критично ставляться до міфів, особливо до таких, як «про чарівну силу любові» ($p \leq 0,001$) та «абсолютизації сімейних ситуацій» ($p \leq 0,001$), що виражається у слабких негативних кореляціях (табл.3.6).

Таблиця 3.6

**Кореляція між показниками маскулинності чоловіків
й маскулинності жінок з їх стратегіями щодо міфів**

Міф	«про вічну любов»	«про чарівну силу любові»	«абсолютизації сімейних ситуацій»	«про зли сили, що атакують родину»	«про необхідність жертви заради сім'ї»	«про сталість сімейного благополуччя»
Маскулінні чоловіки	0,313219 ²	0,246421 ³	0,160837 ³	-0,1046 ¹	0,01973 ⁴	0,196212 ³
Маскуліні жінки	0,034789 ⁴	-0,20177 ¹	-0,21407 ¹	0,255131 ³	0,128062 ³	0,250615 ³

Примітка: ¹ – 0,001; ² – 0,05; ³ – 0,025; ⁴ – 0,01

Фемінінні жінки значно сильніше емоційно сприймають міфи, особливо ті, що пов'язані з любов'ю та стабільністю сім'ї. Фемінінні чоловіки демонструють більш критичне ставлення до більшості міфів ($p \leq 0,001$), що може вказувати на їх скептичність до загрозливих наративів. Але міф «про необхідність жертви заради сім'ї» у них $p \leq 0,05$. Фемінінні жінки схильні до міфу «абсолютизації сімейних ситуацій» ($p \leq 0,05$).

Різниця у напрямках кореляцій вказує на суттєві відмінності у психологічному ставленні до сімейних і любовних міфів між цими групами (табл.3.7).

Таблиця 3.7

**Кореляція між показниками фемінінності чоловіків
й фемінінності жінок з їх стратегіями щодо міфів**

Міф	«про вічну любов»	«про чарівну силу любові»	«абсолютизації сімейних ситуацій»	«про зли сили, що атакують родину»	«про необхідність жертви заради сім'ї»	«про сталість сімейного благополуччя»

Фемінінні чоловіки	-0,20806 ¹	-0,07657 ¹	0,000786 ⁴	-0,61266 ¹	0,667382 ²	0,000256 ⁴
Фемінінні жінки	0,026761 ⁴	0,395788 ²	0,401856 ²	0,141163 ³	0,139846 ³	0,297092 ³

Примітка: ¹ – 0,001; ² – 0,05; ³ – 0,025; ⁴ – 0,01

Продовження табл. 3.7

Фемінінні чоловіки мають більш емоційно забарвлене ставлення до міфів, особливо до «необхідності жертви заради сім'ї» ($p \leq 0,05$), і негативне до міфу про «злі сили, що атакують родину» ($p \leq 0,001$). Маскулинні жінки менш емоційно залучені до цих міфів і демонструють слабші кореляції, злегка схильючись до прийняття міфу «про злі сили» ($p \leq 0,025$), «про необхідність жертви заради сім'ї» ($p \leq 0,025$) та «про сталість сімейного благополуччя» ($p \leq 0,025$).

Відмінності у сприйнятті міфів між цими групами можуть відображати різні гендерно-психологічні аспекти їхньої ідентичності.

Таблиця 3.8

**Кореляція між показниками фемінінності чоловіків
й маскулинності жінок з їх стратегіями щодо міфів**

Міф	«про вічну любов»	«про чарівну силу любові»	«абсолютизації сімейних ситуацій»	«про злі сили, що атакують родину»	«про необхідність жертви заради сім'ї»	«про сталість сімейного благополуччя»
Фемінінні чоловіки	-0,20806 ¹	-0,07657 ¹	0,000786 ⁴	-0,61266 ¹	0,667382 ²	0,000256 ⁴
Маскулинні жінки	0,034789 ⁴	-0,20177 ¹	-0,21407 ¹	0,255131 ³	0,128062 ³	0,250615 ³

Примітка: ¹ – 0,001; ² – 0,05; ³ – 0,025; ⁴ – 0,01

3.3. Психопрофілактика до структури формування гендерних стереотипів у сучасної молоді

Психопрофілактика є важливою частиною роботи з формування та корекції гендерних стереотипів, особливо серед молоді. Вона передбачає низку заходів, спрямованих на зміну ставлення, поведінки та переконань, що впливають на сприйняття ролей за статевою ознакою. Вона відіграє ключову роль у формуванні сучасної молоді, адже спрямована на попередження розвитку шкідливих стереотипних уявлень та зміцнення стійкості до негативних соціальних впливів. У цьому контексті, психопрофілактичні заходи повинні включати комплексні програми, які охоплюють різні аспекти виховання, освіти та соціальної взаємодії. Завдяки таким заходам молодь отримує можливість переосмислити традиційні уявлення про гендерні ролі та оволодіти навичками, які допомагають їй робити усвідомлений вибір і бути відповідальною за наслідки своїх рішень [40].

Цілісна робота з молоддю має на меті формування критичного мислення, розвиток емоційної інтелекції, а також виховання впевненості у власних силах. Освітні програми повинні включати тематичні семінари, тренінги, психологічні консультації та інтерактивні заняття, які стимулюють відкритий діалог, обмін думками та саморефлексію. Важливо також забезпечити доступ молоді до сучасної інформації та ресурсів, що сприяють розширенню горизонтів і формуванню позитивного ставлення до рівності. Адже, створення середовища, де кожен має змогу реалізувати свій потенціал, незалежно від статі, є важливим кроком у боротьбі з гендерними стереотипами. Психопрофілактика повинна сприяти не лише зміні ставлення, але й розвитку соціальної відповідальності, яка базується на взаємоповазі та рівноправності. Це дозволяє молодим людям обирати власний шлях, приймати обґрунтовані рішення та бути готовими до конструктивної взаємодії в сучасному суспільстві.

Особливе значення має розвиток особистісних ресурсів, які допомагають молоді впевнено долати соціальні труднощі та уникати психологічних пасток стереотипного мислення. Психопрофілактика включає в себе формування навичок самоприйняття, розвиток емоційної інтелігенції, а також роботу над підвищенням упевненості у своїх силах. Це дозволяє молодим людям краще розуміти себе, цінувати свої унікальні якості та не піддаватися тиску соціальних стереотипів [41].

Важливо, щоб психологи та педагоги в навчальних закладах брали на себе роль провідників у зміні гендерних уявлень. Для цього необхідно впроваджувати в освітній процес інтерактивні заняття, що включають рольові ігри, дискусії та ситуаційні вправи, спрямовані на розширення уявлень про гнучкість гендерних ролей. Психопрофілактичні заходи повинні також включати в себе підтримку молодих людей, які стикаються з дискримінацією чи насильством на основі статі, створюючи для них простір для самовираження та отримання допомоги.

Ключовим елементом психопрофілактики є зниження стресу і тривожності через формування здорових соціальних зв'язків та підтримку позитивної самооцінки. Взаємодія з однолітками, наставниками, підтримка в групах інтересів допомагають молоді краще розуміти, що їхні інтереси та цілі не повинні відповідати традиційним уявленням про гендерні ролі [40].

Також варто боротися з негативним впливом медіа та соціальних мереж, які часто зміцнюють стереотипи. Молодь повинна мати навички критичного аналізу контенту, що дозволяє їй відокремлювати реальність від вигаданого образу, що пропонується медіа. Важливо, щоб програми з психопрофілактики включали заняття з медіа-грамотності, що вчать молодь розпізнавати маніпуляції та формувати власні погляди на основі об'єктивних фактів [48].

Результати нашого дослідження щодо гендерних стереотипів сучасної молоді, можуть бути використанні у психології та соціології як основа для детального дослідження розуміння гендерних стереотипів і їх прояву серед молоді, а також для аналізу впливу соціальних груп на формування особистих

характеристик. Це може бути корисним для психологів і соціологів, які досліджують соціальні взаємодії та стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях. Також, результати дослідження можуть бути використані педагогіці для розробки програм або тренінгів, спрямованих на розвиток навичок співпраці, управління конфліктами та критичного мислення серед молоді.

Аналіз ставлення молоді до сімейних міфів може бути корисним для соціальних працівників, які займаються підтримкою сімейних структур і створенням програм для зміцнення сімейних цінностей. Зокрема, знання про схильність до певних міфів у чоловіків і жінок може допомогти краще зрозуміти їхні поведінкові патерни та ставлення до партнерських відносин.

Результати, що стосуються особливостей комунікативних стратегій (суперництво для чоловіків і співпраця для жінок), можуть бути застосовані у сфері маркетингу та реклами для створення кампаній, які враховують гендерні особливості сприйняття і поведінки. А також, знання про стратегії взаємодії в конфліктних ситуаціях може бути корисним для HR-фахівців, які планують навчання і тренінги для працівників, щоб покращити їхні навички управління конфліктами та міжособистісної комунікації.

Наше дослідження може бути основою для подальших досліджень у сфері психології гендеру, сімейної психології, а також для розширення даних про молодіжну культуру та її динаміку в умовах сучасного соціального середовища.

Висновки до третього розділу

Перший розділ емпіричного дослідження був присвячений аналізу анкетного опитування сучасної молоді. За першою методикою (Сандри Бем «Маскулинність – фемінінність») ми проаналізували та визначили маскулинність – фемінінність чоловіків та жінок, і визначили, що маскулинних чоловіків – 75,61%, жінок – 25,58%, андрогінних чоловіків – 12,20%, жінок – 18,60%, фемінінних чоловіків – 12,20%, жінок – 55,81%.

За другою методикою Карла Томаса «Стратегії взаємодії в конфліктній ситуації» ми визначили що при конфліктних ситуаціях чоловіки більш схильні до суперництва, а жінки до співпраці.

За методикою Нестерова А. О. «Аналіз сімейного міфу», ми встановили, що чоловіки 18,13% найбільше поділяють міф «про вічну любов», тоді як жінки найбільш схильні до міфу про «абсолютизації сімейних ситуацій» - 19,75%.

Результати дослідження кореляційного аналізу за Пірсоном підкреслюють, що фемінінні чоловіки і фемінінні жінки корелюють позитивні взаємодії у співпраці ($p \leq 0,05$). У фемінінних жінок кореляція з міфами вища, ніж у маскулінних чоловіків, що може свідчити про більш емоційне або традиційне сприйняття сімейних цінностей.

ВИСНОВКИ

1. Насамперед нами був проведений літературний аналіз, який допоміг виявити найголовніші теоретичні підходи до розуміння гендерної поведінки, а також методологічні засади для емпіричного дослідження. Завдяки аналізу літературних джерел, ми дізналися, що гендерні стереотипи мають глибоке коріння у суспільних уявленнях і значно впливають на розвиток особистості, соціальні відносини та можливості самореалізації людей. Вони не лише обмежують індивідів у виборі професій і поведінці, але й формують уявлення про «правильну» чоловічу і жіночу роль, що часто стає перешкодою для справжнього розвитку. Особливо чутливими до цих стереотипів є діти, яких, залежно від статі, заохочують до різних видів діяльності та поведінки, що призводить до формування нерівності та низької самооцінки.

Змінюючи традиційні уявлення і звільняючи дітей від обмежень, батьки, педагоги та суспільство в цілому можуть створювати умови для гармонійного розвитку, де кожен може обирати свій шлях без страху бути засудженим чи відкинутим через свою стать. Важливим є усвідомлення впливу медіа, освітніх систем та соціальних інститутів у формуванні та зміцненні гендерних норм. Тому необхідно боротися з дискримінацією, спонукати до рівності та підтримувати інклюзивність, щоб забезпечити справедливі умови для самореалізації кожної особи. Тільки через прогресивні зміни в мисленні та поведінці можна створити суспільство, в якому стереотипи не обмежують потенціал і можливості особистості, а кожен індивід почуває себе вільним виражати себе та досягати успіху в будь-якій сфері.

2. В процесі написання кваліфікаційної роботи було систематично і методично виконано низку важливих етапів дослідження, що забезпечили комплексний аналіз обраної теми. Спільно з науковим керівником визначено актуальність та мету роботи, сформовано програму досліджень та підібрано відповідні методики. Підготовка до анкетного опитування включала розробку детальних таблиць для обробки даних, що дозволила ефективно структурувати

та класифікувати інформацію за відповідними ознаками (маскулинність, фемінінність, схильності до конфліктної поведінки, міфи сімейних уявлень).

Використання методик Сандри Бем, Карла Томаса та Нестерова А. О. дало можливість дослідити різні аспекти особистісних характеристик респондентів та їх зв'язок з сімейними уявленнями та стилями поведінки в конфліктних ситуаціях. Аналіз результатів, включаючи кореляційний аналіз за методом Пірсона, дозволив виявити взаємозв'язки між показниками маскулинності та фемінінності, схильністю до різних стратегій взаємодії в конфліктах та міфами сімейного життя серед сучасної молоді.

Вибірка для проведення дослідження гендерних стереотипів сучасної молоді була ретельно сформована, що дозволило отримати об'єктивні та репрезентативні дані. Анкетне опитування охопило 84 респондентів у віці від 16 до 27 років і була збалансована за статтю (чоловіки – 48,80%, жінки – 51,20%). Респонденти були розподілені за місцем проживання: 75% мешкали у міських умовах, а 25% — у сільській місцевості. Більшість учасників становили студенти (82,40%) з різних спеціальностей, що свідчить про широкий спектр інтересів і сфер діяльності опитуваних. Крім того, серед респондентів були представлені й працевлаштовані молоді люди, що забезпечило додатковий контекст до дослідження.

3. За результатами методики Сандри Бем «Маскулинність – фемінінність» ми виявили, що маскулинність найчастіше проявлялася серед чоловіків (75,61%), зокрема тих, хто обирає професії, пов'язані із фізичною силою, дисципліною або технічними спеціальностями. У жінок маскулинність виявилася значно рідше (25,58%) і спостерігалася серед студенток технічних спеціальностей. Андрогінність була більш рівномірно розподілена, хоча частіше зустрічалася у жінок, особливо в творчих або прикладних професіях. Фемінінність домінувала серед жінок (55,81%), головним чином у сферах, пов'язаних із гуманітарними науками, освітою та медициною. У чоловіків фемінінність проявлялася рідше (12,20%) і була характерною для екологічних та правових спеціальностей.

При дослідженні за другою методикою було виявлено, що чоловіки значно частіше схильні до суперництва (21,60%) як основної стратегії в конфлікті, тоді як для жінок характерна співпраця. Найменш поширеною стратегією виявилось «пристосування» серед чоловіків (17,20%) та жінок (19,30%). Також, важливим аспектом є вплив гендерних характеристик на вибір стратегії. Для маскулінних чоловіків переважає суперництво (22,49%), для андрогінних – пристосування (23,33%), а для фемінінних – компроміс (22,67%). Маскулінні жінки віддають перевагу компромісу (21,00%), андрогінні – уникненню (21,11%), а фемінінні – співпраці 21,74%.

У дослідженні міфів про стосунки, чоловіки більше схильні до ідеї «вічної любові» (18,13%), тоді як жінки частіше погоджуються з міфом «абсолютизації сімейних ситуацій» (19,75%). Найменш популярним для обох статей є міф про «злі сили, що атакують родину».

4. Під час визначення особливості взаємозв'язків між відповідними поведінковими стратегіями (суперництво, співпраця, компроміс, уникнення, пристосування) та міфами (Нестерова А. О.) сучасної молоді, наше дослідження показало значні відмінності у поведінкових стратегіях та сприйнятті міфів серед маскулінних чоловіків і фемінінних жінок, фемінінних чоловіків і маскулінних жінок. Маскулінні чоловіки демонструють схильність до суперництва ($p \leq 0,05$) та уникнення ($p \leq 0,05$), але рідко обирають компроміс ($p \leq 0,01$) чи пристосування ($p \leq 0,001$). Водночас фемінінні жінки схильні до співпраці ($p \leq 0,05$) та уникнення ($p \leq 0,05$), виявляючи низький рівень суперництва ($p \leq 0,001$). Порівняння між маскулінними чоловіками та маскулінними жінками показало більшу схильність чоловіків до суперництва ($p \leq 0,05$) та уникнення ($p \leq 0,05$), тоді як жінки проявляють схильність до співпраці ($p \leq 0,05$). Фемінінні чоловіки, у свою чергу, відрізняються високою схильністю до співпраці ($p \leq 0,05$) та низькою схильністю до інших стратегій, тоді як маскулінні жінки теж схильні до співпраці ($p \leq 0,05$), і ще мають меншу схильність до уникнення ($p \leq 0,025$).

Аналіз міфів показав, що маскулінні чоловіки мають позитивну кореляцію з міфом «про вічну любов» ($p \leq 0,05$), тоді як фемінінні жінки виявляють високу емоційну чутливість до міфів, пов'язаних з сім'єю та любов'ю. Міфи, такі як «чарівна сила любові» ($p \leq 0,05$) та «абсолютизація сімейних ситуацій» ($p \leq 0,05$), мають більшу кореляцію у фемінінних жінок, що свідчить про їхню глибшу емоційну залученість. Фемінінні чоловіки виявляють критичне ставлення до міфу «злі сили, що атакують родину» ($p \leq 0,001$), що вказує на їхню скептичність, у той час як маскулінні жінки демонструють слабші емоційні реакції на міфи, і більше схильні до прийняття міфу «сталість сімейного благополуччя» ($p \leq 0,025$).

Загалом, результати свідчать про значні відмінності у психологічному ставленні до сімейних і любовних міфів та поведінкових стратегій серед досліджуваних груп, що може відображати різні аспекти гендерної ідентичності та соціальних стереотипів.

Перспективою дослідження є розробка та впровадження найрізноманітніших освітніх і соціокультурних програм, спрямованих на подолання обмежувальних гендерних стереотипів серед сучасної молоді.

Результати нашого дослідження, можуть бути застосовані у сфері маркетингу та реклами для розвитку кампаній, які враховують гендерні особливості сприйняття і поведінки. А також, знання про стратегії взаємодії в конфліктних ситуаціях може бути корисним для HR-фахівців, які планують навчання і тренінги для працівників, щоб покращити їхні навички управління конфліктами та міжособистісної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахмедшина Ф. Нова концепція гендерної історії. Введення в теорію та практику гендерних відносин: збірник наукових статей. – Ташкент, 2007. – С. 380 – 387.
2. Бессонова О. Л. Порівняльний опис гендерних концептів у структурі ціннісної картини світу. – Суми : СумДУ, 2002. – С. 17–23.
3. Вілкова О. Ю. Конструктивні та деструктивні вияви гендерних стереотипів. URL: <https://ukr-socium.org.ua/uk/archive/no-3-5-2004/konstruktivni-ta-destruktivni-vijavi-gendernih-stereotipiv/> (дата звернення: 06.09.2024).
4. Волобуєва О. Методичні рекомендації з інтеграції гендерних підходів у систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України. – Київ : ФОП Клименко Ю. Я., 2021. – 292 с.
5. Волошок О. В. Соціально-психологічні чинники задоволеності шлюбом осіб періоду ранньої дорослості. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки. – Вип.3. – 2019. – С. 122 – 128.
6. Воронова А. В. Гендерна психологія як новий напрямок науки. – Харків, 2014. - № 1. – С. 288-292.
7. Гейтс М. Мить піднесення. Розширення прав і привілеїв жінок, що здатне змінити світ / Мелінда Гейтс ; пер. З англ. Павленко І. – Київ : [Форс Україна], 2019. – 302 с.
8. Гендерна дискримінація / Тетяна Войтюк. URL: <https://suspilne.media/112457-so-take-genderna-diskriminacia-i-kudi-skarzitis-a-razii-proavu-rozpovidae-minust/> (дата звернення: 05.09.2024).
9. Герц А. А. Права людини, сексуальна орієнтація та гендерна рівність : навч. посіб. – Харків, 2019. – 323 с.

10. Жінки переживають стрес довше, ніж чоловіки. URL: <https://www.unian.ua/health/country/79094-jinki-perejivayut-stres-dovshe-nij-choloviki.html> (дата звернення: 01.05.2024).
11. Жуковська Г.Г., Левченко К. Б., Остапенко О. О., Суслова О. І. Гендерна політика в нормативно-правових документах. Ч. 1 / За ред. К. Б. Левченко. – Київ, 2020. – 186 с.
12. Журавльова Л. П., Галицький О. М. Чинники психологічної готовності до сімейного життя в юнацькому віці. Вісник Київського інституту бізнесу і технологій. – 2020. № 1 (43). – С. 20–25. URL: <https://doi.org/10.37203/kibit.2020.43.03> (дата звернення: 16.05.2024).
13. Зінченко Т. П. Стереотипи зовнішності та гендерні відмінності: результати емпіричного дослідження. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pspz_2019_1_9 (дата звернення: 03.09.2024).
14. Іващенко А. С. Психологічні чинники міжособистісних стосунків у молодих подружніх парах. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2012. - № 5. – С. 1–12.
15. Інша оптика: гендерні виклики сучасності : [зб. наук. пр. на пошану Соломії Павличко] / [Упоряд., наук. ред., Марценюк Т.] – Київ : СМОЛОСКИП, 2019. – 252 с.
16. Каган В. Е. Стереотипи мужності-жіночності і образ «Я». Питання психології. – 2005. - № 3. – С. 20–25.
17. Коломієць Т. В., Ткачук В. Чинники задоволеності шлюбом на різних етапах дорослості. Психологія: реальність і перспективи : Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. – 2019. - № 13. – С. 159 –164.
18. Кон І. Стать та гендер. Андрологія та генітальна хірургія. – 2004. - № 1-2. – С. 31 – 35.
19. Коннелл Р. На захист маскулінності. URL: <https://www.ji.lviv.ua/n27texts/connell.htm> (дата звернення: 02.09.2024).

20. Котлова Л. О. Сімейні труднощі на різних етапах життєвого циклу сім'ї. Прага, 2014. – Час. 2. – С. 176 –182.
21. Кулаковський Т. Ю., Кулаковська О. Г. Гендерні особливості образу успішного підприємця в свідомості студентської молоді. Науковий журнал «Організаційна психологія. Економічна психологія». – 2018. - № 3 (14). – С. 50 – 56.
22. Марценюк Т. О. Гендерна соціалізація як процес формування маскулінних і фемінінних ознак гендерної ідентичності. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/be3bd4b7-20fa-406e-bf0a-3d92c445a65e/content> (дата звернення: 13.09.2024).
23. Меншій А. М. Гендерні стереотипи у творчості. – Миколаїв, 2013. – С. 150–155.
24. Методика Карла Томаса «Стратегії взаємодії в конфліктній ситуації». URL: <https://vseosvita.ua/library/diagnostika-shilnosti-do-konfliktnoi-povedinki-metodika-ktomasa-121591.html> (дата звернення: 13.09.2024).
25. Методика Сандри Бем «Маскуліність – фемінінність». URL: <https://studfile.net/preview/9738706/page:11/> (дата звернення: 10.09.2024).
26. Опитувальник А. О. Нестерова «Аналіз сімейного міфу». URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Telegram%20Desktop/vasylchenko_%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%A1%D0%86%D0%9C%D0%AF.pdf (дата звернення: 16.09.2024).
27. Осадчук С. О. Вплив гендерної рівності на якість стосунків у парі // Матеріали 9-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи сучасної науки: теорія і практика» (14–16 жовтня 2024 р., Львів, Україна). Львів: SPC «Sci-conf.com.ua», 2024. С. 766–768.
28. Осадчук С. О. Гендерна диференціація лідерських якостей у міжособистісних взаєминах // Матеріали 11-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Наука і суспільство: сучасні тенденції у змінному світі» (1–3 жовтня 2024 р., Відень, Австрія). Vienna: MDPC Publishing, 2024. С. 233–238.

29. Осадчук С. О. Теоретичні аспекти впливу гендерних ролей на міжособистісні взаємини // Матеріали 10-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Європейський конгрес наукових досягнень» (7–9 жовтня 2024 р., Барселона, Іспанія). Barcelona: Barca Academy Publishing, 2024. С. 215–218.
30. Особистісне зростання в умовах трансформації сучасного суспільства: монографія / ред. кол.: Т. В. Коломієць, Т. Ю. Кулаковський, Г. В. Пирог; за наук. ред. проф. Л. П. Журавльової. Житомир: Вид: О. О. Євенок, 2020. 308 с.
31. Павлюк М. М., Архипенко Н. Особливості подружніх конфліктів за їх дослідження. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Київ, 2018. С. 209–226.
32. Панасенко Н. І. Гендерні стратегії : зб. наук. праць. Київ, 2002. С. 414–421.
33. Пелешишин А. М. Гендерні та вікові відмінності : зб. наук. праць. Львів: Львів: Вид-во НУ «ЛП», 2010. С. 88–90.
34. Перес К. К. Невидимі жінки. Чому ми живемо у світі зручному тільки для чоловіків: [пер. з англ.] / Керолайн Кріадо Перес. Київ: Сварог, 2021. 321 с.
35. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник: навч. посіб., 4-те вид., і доп. Київ, 2020. 419 с.
36. Психологія конфліктів: навч. посіб. / Н. В. Партико. Львів, 2019. 132 с.
37. Римаренко І. В. Зміна шлюбно-сімейних відносин в Україні. / наук. огляд. – 2019. – Т. 6. № 59. С. 28–44.
38. Сулова О. Рівні права та можливості жінок і чоловіків у місцевому самоврядуванні: стандарти, переваги, поради: [довідник]. Київ: Вид-во Юстон, 2020. 40 с.
39. Теоретико-історичні основи психології сім'ї / О. А. Посвістак. Хмельницький: ХНУ, 2017. 402 с.
40. Ткалич М. Г. Гендерна психологія. Київ, 2011. С.248.

41. Ткалич М. Г., Зінченко Т. П. Типологія гендерних стереотипів особистості. Проблеми сучасної психології. 2013. № 2. С. 47–52.
42. Турбан В. В. Сімейний конфлікт як предмет дослідження в практичній психології. Актуальні проблеми психології. 2016. Т. 10, вип. 28. С. 444–453.
43. Туринина О. Л. Діагностика та психологічні шляхи розв'язання конфліктів у молодих подружніх парах. 2018. 203 с. URL: http://medpsychology.pp.ua/rozvyazannya_konfliktiv (дата звернення: 02.04.2024).
44. Уварова О. О., Дайнеко К. Захист прав жінок: юридичні інструменти забезпечення гендерної рівності в Україні: навч. посіб. Харків: Лисенко І. Б., 2019. 114 с.
45. Формування гендерної компетентності військового професіонала: шляхівник гендерної інтеграції у Збройних Силах України / уклад.: В. В. Арнаутова, В. Лукічов, Т. Нікітюк. [Київ], 2020. 232 с.
46. Хамітов Н. В. Філософія та психологія статті. Київ: Ніка-Центр, 2001. 222 с.
47. Шевчишина О. В. Психологічні чинники виникнення та профілактика конфліктів у молодій сім'ї. Київ, 2009. 289 с.
48. Шишлова Є. Е. Гендер як інноваційний дискурс. Вісник МДІМВ. 2013. С. 148–152.
49. ALICE. URL: <https://liveunitedbr.org/alice/> (дата звернення: 02.09.2024).
50. Eagly, A. H., Nater, C., Miller, D. I., Kaufmann, M., Sczesny, S. Gender stereotypes have changed: a cross-temporal meta-analysis of US public opinion polls from 1946 to 2018. *Am. Psychol.* 2019. No. 18
51. Manandhar, M., Hawkes, S., Buse, K., Nosratid, E., Magar, V. Gender, health and the 2030 agenda for sustainable development. *Bull. World Health Organ.* 2018. *96: P.644–653

52. Matud, M. P., García, M. C. Psychological distress and social functioning in elderly Spanish people: A gender analysis. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 2019.16: P.341

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

УДК 316.346.2:316.477:159.9

ГЕНДЕРНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИНАХ

Осадчук Сніжана Олегівна

магістрантка (спеціальність 053 «Психологія»)

Поліський національний університет

м. Житомир, Україна

Вступ./Introduction. Гендерна диференціація є однією з головних тем соціальної психології та гендерних досліджень. Характеристики лідерства, які проявляються в міжособистісних стосунках, тісно пов'язані з гендерними ролями та стереотипами, що склалися в суспільстві. Протягом багатьох років суспільство призначало чоловікам і жінкам різні соціальні ролі, що вплинуло на їх сприйняття та розвиток лідерських якостей. Лідерство традиційно асоціювалося з такими чоловічими рисами, як рішучість, впевненість і домінування. У той же час лідерські риси жінок, як правило, включають емпатію, емоційну чутливість і здатність до співпраці.

Сучасні дослідження показують, що гендерні відмінності в лідерстві можуть бути як біологічними, так і соціальними. Однак гендерні стереотипи все ще мають величезний вплив на формування моделей лідерської поведінки та часто спотворюють те, як насправді виглядають лідерські характеристики чоловіків і жінок. Це вимагає більш глибокого дослідження відмінностей і спільного між лідерами різних гендерних груп.

Ціль роботи./Aim. Дослідити та вивчити гендерні відмінності у проявах лідерських якостей у міжособистісних взаєминах, а також проаналізувати вплив гендерних стереотипів на формування лідерських стилів.

Матеріали та методи./Materials and methods. Під час вирішення досліджуваної тематики, важливими стали такі методи дослідження: узагальнення наукової літератури, теоретичний аналіз; метод порівняльного аналізу; емпіричний метод дослідження.

УДК 316.346.2

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ГЕНДЕРНИХ РОЛЕЙ НА
МІЖОСОБИСТІСНІ ВЗАЄМИНИ****Осадчук Сніжана Олегівна**

магістрантка (спеціальність 053 «Психологія»)

Поліський національний університет

м. Житомир, Україна

Вступ./Introduction. У сучасному суспільстві гендерні ролі залишаються одним із ключових факторів, що впливають на формування міжособистісних стосунків. Незважаючи на зростання уваги до проблеми гендерної рівності, стереотипи та очікування щодо соціальної ролі чоловіків і жінок продовжують впливати на різні аспекти людських стосунків. З моменту народження індивіди засвоюють певні норми поведінки, які диктують, як вони повинні взаємодіяти один з одним у різних сферах життя – у сім'ї, на роботі, у дружніх чи романтичних стосунках.

Гендерні ролі не лише впливають на поведінку індивідів, а й формують їхні очікування щодо поведінки інших, що може призвести до нерівності, конфліктів або, навпаки, до гармонізації стосунків, залежно від того, наскільки ці ролі відповідають індивідуальним потребам і соціальні реалії. У дослідженні розглядаються теоретичні аспекти впливу гендерних ролей на міжособистісні стосунки, а також аналізується, як ці ролі змінюються в сучасному контексті та впливають на якість взаємодії між людьми.

Ціль роботи./Aim. У даній роботі висвітлено теоретичні аспекти впливу гендерних ролей на міжособистісні взаємини, проаналізовано сутність поняття «гендерних ролей» та вивчення психологічного впливу гендерних ролей на міжособистісні взаємини у зарубіжній та вітчизняній літературі. Розглянуто та описано особливості гендерних ролей. Проведений аналіз етапів психологічного впливу, та його значення у процесі встановлення міжособистісних взаємин. Висвітлено актуальність досліджуваної проблеми,

УДК 316.346.2:316.472.42

ВПЛИВ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ НА ЯКІСТЬ СТОСУНКІВ У ПАРИ

Осадчук Сніжана Олегівна

магістрантка (спеціальність 053 «Психологія»)

Поліський національний університет

м. Житомир, Україна

Вступ./Introduction. В наш час, де права людини та рівність є основними цінностями, гендерна рівність відіграє все більшу роль у формуванні подружніх стосунків. Відхід від традиційних патріархальних моделей у бік рівноправних стосунків змінює динаміку стосунків між чоловіком і жінкою, впливаючи на їхню якість і стійкість. Гендерна рівність у стосунках забезпечує рівний розподіл обов'язків, рівну участь у прийнятті рішень і взаємну повагу до індивідуальних потреб і прагнень кожного з партнерів. У соціальних трендах щодо прав жінок і чоловіків часто наголошується баланс влади та відповідальності, але ця тема актуальна не лише в контексті особистих стосунків, а й на більш високому соціальному рівні. Не вистачає досліджень щодо гендерної рівності та її впливу на якість стосунків і того, як рівність може допомогти побудувати міцні, емоційно здорові партнерства.

Ціль роботи./Aim. Вивчення впливу гендерної рівності на якість подружніх стосунків. Основна мета – проаналізувати, як рівність між партнерами впливає на емоційний зв'язок пари, задоволеність стосунками, взаємну підтримку та розподіл ролей.

Матеріали та методи./Materials and methods. Для дослідження тематики впливу гендерної рівності на стосунки у парі, були використані наступні методи: аналіз літературних джерел, теоретичний аналіз, метод порівняльного аналізу та емпіричні методи дослідження.

Результати та обговорення./ Results and discussion. Одним із найбільш очевидних аспектів гендерної рівності у подружніх стосунках є справедливий

ДОДАТОК Г

Таблиця 1

Маскулинність – фемінінність (чол)

№	маскулінні	андрогінні	фемінні
1	15	8	17
2	23	10	7
3	16	7	17
4	19	11	10
5	5	7	28
6	18	7	15
7	20	18	2
8	12	13	15
9	18	14	8
10	18	12	10
11	20	19	1
12	20	17	3
13	20	14	6
14	20	4	16
15	20	12	8
16	20	8	12
17	13	14	13
18	10	20	10
19	12	16	12
20	19	11	10
21	14	13	13
22	20	2	18
23	20	2	18
24	10	20	10
25	18	16	6
26	19	13	8
27	20	9	11
28	19	3	18
29	19	6	15
30	20	13	7
31	20	14	6
32	17	19	4
33	20	6	14
34	19	17	4
35	19	10	11
36	19	18	3
37	19	8	13
38	18	8	14
39	19	12	9
40	15	13	12
41	10	12	18

ДОДАТОК Д

Таблиця 2

Маскуліність – фемінінність (жін)

№	маскулінні	андрогінні	фемінні
1	18	3	19
2	15	13	12
3	17	19	4
4	12	13	15
5	8	14	18
6	18	6	16
7	17	8	15
8	6	10	24
9	16	7	17
10	19	4	17
11	8	17	15
12	7	15	18
13	14	15	21
14	10	14	16
15	10	20	10
16	16	14	10
17	15	11	14
18	3	9	28
19	17	10	13
20	9	15	16
21	10	14	16
22	6	16	18
23	7	9	24
24	12	15	13
25	9	12	19
26	9	15	16
27	3	14	23
28	7	14	19
29	7	13	20
30	19	3	18
31	13	8	19
32	10	12	18
33	18	3	19
34	20	11	9
35	10	20	10
36	9	11	20
37	10	20	10
38	17	13	11
39	13	10	17
40	18	3	19
41	20	1	19
42	13	14	13
43	10	20	10

ДОДАТОК Е

Таблиця 3

Аналіз стратегії взаємодії в конфліктній ситуації чоловіків

№	суперництво	співпраця	компроміс	уникнення	пристосування
1	7	6	4	8	5
2	9	6	6	8	1
3	4	5	10	6	5
4	3	6	8	6	7
5	10	6	2	6	6
6	2	6	10	6	6
7	12	4	8	4	2
8	6	7	9	4	4
9	7	5	6	6	6
10	10	5	7	8	0
11	12	4	5	6	3
12	7	5	6	6	6
13	6	5	4	6	9
14	7	3	8	5	7
15	8	5	7	5	5
16	6	9	5	6	4
17	6	8	3	6	7
18	6	6	5	5	8
19	2	7	5	9	7
20	5	6	4	6	9
21	5	7	8	6	4
22	7	4	6	9	4
23	8	5	6	7	4
24	7	5	8	3	7
25	5	6	8	3	8
26	7	8	2	8	5
27	6	5	3	10	6
28	5	6	7	9	3
29	6	6	8	7	5
30	5	5	8	4	8
31	6	6	6	6	6
32	7	5	6	6	6
33	8	6	8	3	5
34	8	7	6	4	5
35	6	6	3	5	10
36	5	6	9	6	4
37	7	8	3	8	4
38	3	6	6	6	9
39	7	5	7	4	7
40	7	7	3	8	5
41	6	5	9	5	5

ДОДАТОК Є

Таблиця 4

Аналіз стратегії взаємодії в конфліктній ситуації жінок

№	суперництво	співпраця	компроміс	уникнення	приспособлення
1	10	4	5	4	7
2	6	6	4	8	6
3	6	5	6	10	3
4	6	7	4	8	5
5	6	9	4	5	6
6	6	7	11	5	1
7	7	5	4	8	6
8	7	6	6	6	5
9	8	5	5	8	4
10	6	4	9	7	4
11	8	7	7	2	6
12	6	6	5	12	1
13	7	2	8	8	5
14	1	7	10	5	7
15	8	6	4	6	6
16	6	8	4	6	6
17	7	6	6	3	8
18	7	8	6	4	5
19	10	3	8	4	5
20	0	6	8	6	10
21	8	8	3	4	7
22	1	5	8	7	9
23	0	7	6	6	11
24	5	9	8	5	3
25	7	6	7	6	4
26	2	8	5	7	8
27	3	10	3	8	6
28	5	10	4	6	5
29	8	4	4	10	4
30	6	8	4	7	5
31	8	4	5	6	7
32	8	7	5	6	5
33	4	7	5	6	8
34	4	8	6	5	7
35	6	5	5	8	6
36	5	7	6	7	5
37	3	5	7	7	8
38	4	5	7	4	10
39	4	6	10	4	6
40	8	6	6	3	7
41	4	8	5	6	7
42	5	9	5	5	6
43	7	6	5	6	6

ДОДАТОК Ж

Таблиця 5

Аналіз сімейного міфу (чол)

№	Міф «про вічну любов»	Міф «про чарівну силу любові»	Міф «абсолютизації сімейних ситуацій»	Міф «про злі сили, що атакують родину»	Міф «про необхідність жертви заради сім'ї»	Міф «про сталість сімейного благополуччя»	Загальний коефіцієнт міфологізації сімейних уявлень
1	21	22	20	5	7	12	14,5
2	18	16	19	9	12	11	14,2
3	19	16	20	15	11	13	15,6
4	20	17	15	11	17	17	16,2
5	12	9	19	13	11	7	8,3
6	16	17	18	10	17	15	15,5
7	12	10	15	12	17	15	13,5
8	17	15	20	8	20	13	15,5
9	5	5	5	5	5	5	5
10	19	13	14	11	16	16	14,8
11	13	12	10	11	12	11	11,5
12	13	12	14	14	14	12	13,2
13	12	13	14	12	12	12	12,5
14	11	13	12	11	12	12	11,8
15	13	12	16	14	13	12	13,3
16	15	13	13	13	15	13	13,6
17	17	20	18	19	17	18	18,2
18	13	17	11	12	15	12	13,3
19	15	9	8	15	18	11	12,6
20	17	20	9	11	16	15	14,6
21	12	11	14	15	10	8	11,6
22	13	13	19	11	15	15	14,3
23	16	15	16	12	14	12	14,2
24	15	12	12	10	10	12	11,8
25	16	19	16	11	10	15	14,5
26	15	14	16	15	14	14	14,6
27	14	14	13	10	12	14	12,8
28	20	16	17	15	14	19	16,8
29	25	21	21	17	17	14	19,2
30	21	15	18	15	15	15	16,5
31	15	17	16	17	16	16	16,2
32	14	14	17	17	15	14	15,6
33	14	17	16	15	15	16	15,5
34	17	17	17	17	17	15	16,6
35	17	16	15	15	16	14	15,5
36	12	10	11	10	10	9	10,3
37	16	16	14	12	16	15	14,8
38	8	11	13	11	9	10	10,3
39	19	11	14	14	9	12	13,2
40	16	11	12	13	8	17	12,8
41	16	15	12	12	13	17	14,2
	15.3	14.9	14.8	12.6	13.5	13.3	13.9

ДОДАТОК 3

Таблиця 6

Аналіз сімейного міфу (жіні)

№	Міф «про вічну любов»	Міф «про чарівну силу любові»	Міф «абсолютизації сімейних ситуацій»	Міф «про злі сили, що атакують родину»	Міф «про необхідність жертви заради сім'ї»	Міф «про сталість сімейного благополуччя»	Загальний коефіцієнт міфологізації сімейних уявлень
1	19	14	19	15	10	12	14,8
2	15	14	14	7	15	13	13
3	15	15	15	15	11	16	14,5
4	22	15	21	9	11	17	15,8
5	14	13	12	13	12	13	12,8
6	17	15	19	12	11	13	14,5
7	16	12	21	7	7	10	12,2
8	19	9	16	5	20	8	12,8
9	12	15	16	21	13	16	15,5
10	17	17	14	7	10	14	13,2
11	19	12	19	6	15	11	13,6
12	16	15	19	8	9	10	12,3
13	9	12	20	5	9	7	10,3
14	17	12	17	5	12	11	12,3
15	16	17	18	15	17	17	16,6
16	16	16	21	9	9	13	14
17	14	16	18	14	12	14	14,6
18	13	14	17	12	14	14	14
19	17	20	20	11	12	15	15,8
20	19	15	19	11	13	10	14,5
21	18	14	23	7	10	12	14
22	19	13	20	11	9	13	14,2
23	21	16	23	12	18	15	17,5
24	13	17	18	14	11	14	14,5
25	7	7	8	9	7	13	8,5
26	18	18	17	16	11	12	15,3
27	20	20	20	19	14	21	19
28	18	15	13	13	18	17	15,6
29	24	20	21	16	15	15	18,5
30	14	15	19	18	15	17	16,3
31	18	17	18	18	16	17	17,3
32	18	18	19	18	18	19	18,3
33	15	17	18	18	15	14	16,2
34	17	18	15	17	17	17	16,8
35	15	16	16	15	15	16	15,5
36	17	17	17	18	16	18	17,2
37	15	7	7	10	10	14	10,5
38	14	16	17	15	15	14	15,2
39	16	12	16	14	14	13	14,2
40	17	15	17	15	16	15	15,8
41	16	16	17	16	15	16	16
42	9	11	12	12	13	17	12,3
43	16	17	16	17	15	16	16,2
	16,2	14,1	17,3	12,7	13,1	14,2	14,7